

З М І С Т

Редакційна стаття

В. Соханівський: "За прадідну славу!" 1

Наші втрати

Р. Колач: У пам'ять Віктора Яворського 3

М. М'ялковська: Наталка Бандера-Куцан..... 5

А. Гладилевич: Посмертна згадка про Олександра Кота .. 8

Ми і наш народ

П. Саварин: Звіт президента СКВУ з відвідин українців у Австралії..... 9

О. Кузьмович: Михайло Пежанський..... 18

А. Фіголь: Нині... завтра!..... 20

Іван Франів: Творім пластовий стиль життя 23

Дія Пластового Конгресу III

Вступні завваги модератора пл. сен. Василя Янішевського .

Батьки пластової дітвори і проблема їхньої душевної непевності пл. сен. Івана Винницького 29

Христя Ковальська: Деякі проблеми ідентичности 43

Галина Котович: Українське виховання дітей 47

Виховні проблеми

Уляна Пелех: Гасла і їх здійснювання під час пластування 51

Т. Онищук: Матеріали до гасла на 1986 рік "За прадідну славу!"..... 57

Л. Фіголь: Вчора, сьогодні та завтра СУМ-у, ОДУМ-у і ПЛАСТУ в діяспорі 63

В. Яріш: Вчора, сьогодні і завтра у Пласті 67

Т. Горохович: Пластовий Закон і наші будні 70

В. Соханівський: Дещо з труднощів "Пластового Шляху" 72

Т. Горохович: Гасло праці "Захочеш — здобудеш!" — його актуальність у щоденному житті 74

Хроніка

Я. Зоряна: "Твоїм промінням встели нам шлях" 78

Ю. Даревич: Звіт з праці Уладу Старшого Юнацтва за 1985 р. 79

ГПБ: Рішення Пленуму щодо Уладу Старшого Юнацтва . 81

ххх: Відбулася відправа сеніорських куренів і крайових Булав УПС 82

Пластові Вісті 1

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

PLASTOVY SHLIAKH

Видає Головна Пластова Булава

Квартальник

січень — червень

ч. 76-77

January — June

Редакція:

Mr. W. Sochaniwskyj, 1045 Bloor Street West, Toronto, Ontario
M6H 1M4

Адміністрація: 2199 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6S 1N2
Tel.: (416) 769-7855

Редакційна Колегія:

Володимир Соханівський, Адольф Гладиневич, Марко Горбач,
Теодосій Самотулка,

Тоня Горохович — технічний редактор і співробітник

ЗМІСТ

надрукований на 3-ій сторінці обкладинки.

Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора вк-
словлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції
чи пластового проводу. Редакція застерігає собі право справляти мову, як
теж часом скорочувати незамовлені надіслані статті та відсилати авторам
до зміни ті листи чи дописи, які — на думку редакції — могли б бути для
когось образливі.

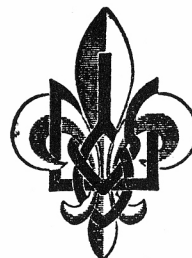
Річна передплата: 20 дол. американських у всіх країнах

Просимо своєчасно повідомляти нас про зміну адреси.

Журнали, які повернуться не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге
на нову адресу тільки за доплатою одного долара від посилки.

**PLASTOVY SHLIAKH — a Ukrainian Magazine,
2199 Bloor St. West, Toroton, Ontario, Canada — M6S 1N2**

Published by the New Pathway Publishers Limited
297 College Street Toronto, Ontario, Canada M5T 1S2

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

**ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ**

Торонто, Канада

ч. 76

січень-червень

РЕДАКЦІЙНА СТАТТЯ

ЗА “ПРАДІДНУ СЛАВУ”!

*“Нам шлях прослався вгору
Не вбік, не вниз, а ввись..*

Василь Стус

У своїх роздумах про якусь допоміжну, провідну думку, ідею
чи символ, який допомагав би у виховній праці Пласту в 1986 р.,
Головна Пластова Булава, за порадою булавного пластунів пл.
сен. Р. Копача, прийняла його пропозицію взяти думки з нашої
давньої, можливе найціннішої літературної пам'ятки-поєми з
княжих часів, із знаного “Слова о Полку Ігореві”. Це аж дивно,
що цей твір, написаний 800 років тому, був виявом такої високої
культури, надзвичайної мистецької вартості щодо форми,
краси вислову, ідейної цінності та важливості змісту. Тому це
не диво, що на цю важливу літературну пам'ятку, “старший
брат” — росіяни пробують накладати свою загарбницьку руку і
представляти світові як московський твір. Ті, що мали колись
нагоду у середніх школах, чи тут на курсах українознавства

тепер, бодай дещо запізватися зі змістом цього твору, знають його літературну вартість, але при тому вони не є особливо свідомі мотивації цього твору, про геніяльність його автора, який з майже віщою чи пророчною метою дав переважливу пересторогу, своєрідне політичне мементо і дороговказ на майбутнє нашого народу, вказуючи виразно на те, до чого можуть довести княжі міжусобиці і непослух Ігоря, що спричинив похід його на половців 1185 р. без відповідної і продуманої підготовки та зневаги порад і співпраці ВСІХ князів, а зокрема верховного Київського князя Святослава, який вже перед тим мав досвід успішного і переможного походу!

Якось так дивно склалося, що ідею "Прадідної Слави" сприйняв так щиро, непохитно, віддав своє життя у змагу до неї недавно тому померлий поет Василь Стус на советському засланні, якого думку власне ми помістили як мотто до цієї статті. Це неначе якесь дивне відлуння минулого з сучасною дійсністю, з сьогоднішніми нашими міжусобицями, незрозумілими сварами, внутрішньою боротьбою, заздрощами, еґотизмом, браком розсудку та взагалі відчуття важливості внутрішнього компромісу не щодо ворога, а до брата, у змагу до державної самостійності. Тому метою гасла з твору "Слово о Полку Ігореві" "За Прадідну Славу", є вчасно усунути з життя нашої спільноти ті непотрібні непорозуміння за так маловажні справи, які породжує заздрість, недовіря, пльоткарство, духове насилля та вести до вищого рівня мислення, до мудрости, до логічних та здорових внутрішніх компромісів. Мудрий компроміс — це прекрасна людська властивість нормально думуючої людини. Компромісів бояться тільки люди з низьким рівнем мислення, а до того з великим почуттям меншевартости.

"Прадідна Слава" — це ентузіазм, це співпраця в громаді, це остаточно сила, яка веде і заведе до самостійного державницького життя нашого народу.

Це справді ПОЛІТИКА у справжньому вищому значенні того слова.

Як бачимо, сьогодні у світі йде намагання наших ворогів знищити нашу "Прадідну Славу", що у звичайному сенсі життя або рівняється поняттю нести шкоду "РЕПУТАЦІЇ". Про репутацію журнал "Тайм" минулого року висловився так: "Зі всіх людських питоменностей чи особистих вартостей — репутація є можливо незамітною, але при тому

найзапападливіше зберіганою. Більшість людей охоче змагаються ціле життя, щоби бути відомим, як людина гонору, людина честі. Шекспір мав висловитися, що добре ім'я людини є "невідкличним самоцвітом людської душі".

І тут, власне, нам як одиницям, спільноті і нації справді боляче, коли ту нашу репутацію, "Прадідну Славу" і взагалі нашу історію, наше минуле, наших предків і батьків і нас самих, так безпідставно зневажають, замазують, перекручують, натягають, обкидають болотом брехні, ненависти й фальшу! Ми мусимо бути сильні у змагу, і нести наш хрест гідно, з піднесеним чолом і погордою до зла, з надією на кращі часи.

В. Соханівський

ЗГАДУЄМО ТИХ, ЩО ВІДІЙШЛИ НА ВІЧНУ ВАТРУ

В ПАМ'ЯТЬ ВІКТОРА ЯВОРСЬКОГО

Слово, що його виголосив Р. Копач на Пленумі ГПБ

19.4.1986 року у Торонті

*Все перетвориться в попіл
У хвилі Первооснови,
Лише навік невмирущі
Зерна любови.*

(Олесь Бердник)

Рівно місяць тому 19 березня рознеслася вістка, що в цей день перестало працювати серце **св. п. ВІКТОРА ЯВОРСЬКОГО** — голови Головної Пластової Ради.

Вірити не хотілося, що смерть забрала так швидко людину, що ще день перед тим укладала пляни і програми праці.

Св. п. Віктор Яворський народився на золотому Покутті. Батьки — Іван і Марія з Троянів Яворські вже змалку вщепили в

душу дитини релігійно-моральні й патріотичні засади життя. Любов до краси доповнювали краєвиди околиці, в якій він зростав. Широки лани подільської пшениці, бистрий Дністер і Карпати збільшували відчуття краси, а з тим і духові цінності.

В Городенці Віктор закінчив середню школу в Рідній Школі ім. Т. Шевченка. Щорічні мандри з друзями в поблизькі Карпати й долину Дністра вплинули на його духовість, філософське заглиблення і відчуття любови до Бога, до України й ближніх.

Розв'язання Пласту 1930 року польською окупаційною владою не спиноло його молодечого ентузіазму й потреби змагати до "скобиного лету". Він із друзями далі продовжує розпочате діло. Як і вся тодішня молодь, шукає вияву молодечих сил у студентських гуртках і спортивних товариствах. Віктор обдарований був гарним голосом і слухом, був солістом у місцевому хорі.

Здобувши середню освіту, їде до Кракова. Тут кінчає Високу Гірничу Академію. У Кракові знову активізується у Студентській Громаді. А закінчивши Академію дістається на практику до шлеських копалень. Тут далі продовжує студії в ділянці механіки. Повертається назад до Кракова на студії в механічному відділі Краківської Політехніки.

Там застає його Друга світова війна. Щоб не тратити надбаного, переноситься до Берліна і там далі продовжує політехнічні студії. Не зриває зв'язку з українською громадою і студентським товариством.

З вибухом німецько-большевицької війни виїжджає на фронт в ролі перекладача. Вже в перших тижнях "походу" був ранений біля Уманя. Лікувався в польовому шпиталі біля Люблина. Звідтіля прямо з ліжка попадає за дроти концентраційного табору в Саксенгаузен і там перебуває до останнього дня війни. Звільнившись з концентраку, розшукує рідню.

Одружується з мгр фармації Іванкою Заяць у Німеччині. З Німеччини по двох роках після одруження переїжджає до ЗСА.

Праця за професією не виповнює його життя. Включається в громадську діяльність, відновляє активність у Пласті, в рідному шкільництві та інших товариствах. У Пласті зустрічає старих друзів ще з юнацьких часів. З ними розпочинає життєву мандрівку "до висот". Разом з батьком пластують діти — Віктор і Христина, які, не зважаючи на професійні обов'язки, з гордістю одягають пластовий однострій і пишаються пластовою лелійкою на цивільному одязі.

Замешкавши в набутому домі в Ньюарку, розбудовував там пластову станицю. Разом з друзями придбав там пластовий дім і був довгі роки станичним. Пізніше переходить до крайового пластового проводу як секретар КПС і по трьох роках стає секретарем Головної Пластової Булави, а на останньому КУПО обирають його головою Головної Пластової Ради.

За всі заслуги в Пласті дістає ряд відзначень, а останньо Начальний Пластун відзначив його орденом Св. Юрія в золоті.

Щоб завершити цей короткий спомин про нашого Друга, дозволю собі зацитувати уривок з кондоленційного листа від його друзів з Городенки.

"Урвалася нитка життя людини, що все своє життя працювала і боролася в найкращім періоді свого життя за найвищі ідеали Бога й України. Відійшов ще один борець, не дочекавшись повороту на свою рідну Україну, яку так щиро ціле своє життя любив".

Друзі пластуни віддали йому останній салют на похоронах в Ньюарку й на кладовищі. Друзі з матернього Куреня "Сіроманці", якого він був курінним, зайнялися повністю його похоронами. Наша пластова пісня "Ніч вже йде..." закінчила останні хвилини його перебування тут на землі.

Ми всі віримо, що "...сонце зайшло...", але воно напевне зійде знову і принесе нам вимріяну волю, про яку так мріяв ціле життя, і для приходу якої поклав стільки трудів упродовж всього життя наш Віктор. Скоб!

Роман Копач

ПЛАСТУВАННЯ СЛ. П. НАТАЛІ БАНДЕРИ

В "Пластовому Шляху" (ч. 3 (74) 1985 просите КПС і пластових друзів у Німеччині дати докладніші інформації про покійну Наталку Бандеру-Куцан. З уповноваження КПС і як його член, а також як добра товаришка Наталки з пластових юнацьких часів, пересилаю Вам радо мої спомини.

В 1952 році приїхали діти Провідника ОУН Степана Бандери — Наталка, Андрій і Леся під прізвищем Карпак вперше на новацький пластовий табір в Кемпфенгаузен над Штанберським озером. Карпак було конспіративне ім'я родини Бандери і під тим іменем жили вони в українській громаді аж до смерти батька. У

1952 році тільки кілька осіб знало справжню ідентичність родини Карпак, яка жила тоді в селі над одним з баварських озер.

Коли родина Карпак перепровадилася до Мюнхену, Наталка з сестрою і братом почали ходити до української суботньої школи, на пластові сходи та брати участь у громадському житті.

Пізніше, коли я вже ближче потоваришувала з Наталкою, довідалася я від неї, що для німців, у німецькій школі й в документах її прізвище було Попель. З часом найближчі друзі Наталки довідалися про її справжнє прізвище Бандера, хоч вона сама про це ніколи не говорила.

По великій еміграції “за море” залишилося тут у Німеччині небагато українців. Більшість тих, що залишилися не виїхали зі здоровельних або з політичних причин. В Мюнхені в 50-тих роках була невеличка громада, ще й до того з контрверсійними політичними напрямками. Але для нас пластового юнацтва не було таких проблем, якими турбувалися наші батьки. Ровесник Наталки Бандери, Андрій Ребет (син Льва Ребета, який в 1957 році згинув з руки большевицького агента Б. Сташинського, так як два роки пізніше в такий самий спосіб згинув і Степан Бандера), ходив з Наталкою до однієї кляси української суботньої школи. Учителі пригадують собі, що такої згармонізованої, солідарної кляси, як наша в 50-тих роках, більше не було. Ми любили ходити до школи не через науку, але більше через товариство й спільні зацікавлення — усі ми були пластунами. Пласт був для нас островом-платформом в чужім середовищі. Не пригадую собі між нами — юнацтвом якихось проблем, хіба що були вони із надто авторитетними пластовими виховниками.

Наталка була добра пластунка. Поважна, здисциплінована, солідна. Чула я часом таке: “Ти повинна брати собі приклад з Наталки”. Вона сама тим прикладом ніколи не хотіла бути. У розмовах тоді довірялася мені, що трохи легший підхід до життя був би для неї кращим.

Сильно вкарбувалися в мою пам'ять пластові прогулянки роверами по баварському підгір'ї і в Альпи. Наталка, яка з нас найкраще знала околицю (родина Бандери постійно їздила на лещата в Альпи) підготувляла такі прогулянки. Одна з кращих була однотижнева прогулянка роверами до Гармішу і Міттенвальду, під час якої ми ночували в колибах для молоді.

Найбільшу, мабуть, роль в наших пластових вихованні відіграли пластові табори на Гохлянді біля Кенігсдорфу. В 1953

році брали ми там перший раз участь як пластунки прихильниці.

Упродовж наступних років не опустили ми ані одного табору, і заавансували разом аж на булавних. Також перейшли ми спільно вишкіл пл. сен. Самотулки для новацьких виховників. Через брак виховників на таборах дуже скоро, маючи 14-15 років, стали ми сестричками.

В 1957 році вислала КПС нас — Наталку, Лиду Тузяк і мене — до Англії репрезентувати український екзильний Пласт на *World Camp of Girl Guides at Windsor*. Переглядаючи тепер старі альбоми знімок, впали мені в руки пожовклі вирізки з англійської преси з нашою знімкою в українських народних одягах. Завжди дорогі пам'ятки. Знімки в пластових одностроях з міжнародних з'їздів “Церква в потребі” в Кенігштайні, де ми разом репрезентували і познайомлювали німецьке та міжнародне суспільство з українською пластовою молоддю і українськими проблемами.

Багато споминів залишилося з юнацьких часів. Особисті успіхи й невдачі. Гарні, тепло-соняшні, а також холодно-дощеві пластові табори. Поважно-репрезентативні й весело-дотепні, з великою працею приготовані та імпровізовані ватри. Передбачені таборовою програмою теренові ігри і неофіційні нічні напади хлопців на наш табір, або навпаки. А опісля наші “відплати”. Наталка була усе при ділі, мала добрі помисли і велику спортову витривалість. В 1958 році здобули — Наталка, Мирося Маслов і я третю юнацьку пробу й були іменовані пластунками вірлицями. Пізніше в часі розмов з Наталкою, під час її тяжкої недуги, пригадувала собі Наталка ті часи як одні з найкращих у її житті.

По смерті батька виїхала родина Бандери до Канади і наш зв'язок на деякий час перервався.

На студії повернулася Наталка до Європи, бо тут в Європі вона себе особливо добре почувала. По закінченні студій економії, та французької і англійської мов, виходить Наталка заміж за пластуна Андрія Куцана, товариша з юнацьких таборів, і знову замешкує в Мюнхені. В 1973 році організує пл. сен. Юрій Фіголь перший пластовий лещатарський табір в Берхтесгадені. Наталка охоче годиться допомогти. Кілька разів помагала то як інструктор, то як учитель лещатарства для пластових інструкторів (була дипломованим учителем лещатарства). Співпрацює в групі для підготування української лещатарської термінології та над вимогами на пластові лещатарські вмілості.

А поруч з тим віддавала увесь свій час, усю свою енергію вихованню своїх дітей Софії і Ореста, які є активні й добрі пластуни. У своїх дітях живе Наталка в Пласті й між нами далі.

Мюнхен, 2 квітня 1986 року

пл. сен. Марта Заяць-М'ялковська

ОЛЕКСАНДЕР КІТ

ОЛЕКСАНДЕР (ОЛЬКО) КІТ), герой популярної пластової гумористичної пісні “Гей, в таборі на “Соколі”, народився 14 вересня 1904 р. у Львові в міщанській родині. Ходив до гімназії в Станиславові (тепер Івано-Франківськ) і в Стрию.

З 1921 року був активним пластуном. В Стрию належав до 2-го Куреня Уладу Старших Пластунів “Червона Калина”.

В 1929 р. виїхав до Франції й там залишився, але до кінця життя держав зв'язок із своїми друзями зі стрийського Пласту. В 1947 р. допоміг делегації Пласту взяти участь у міжнародному скавтському Джемборі в Муассон у Франції.

У Франції працював рибоводом. Його спеціальністю були хвороби й гібридизація пстругів (форелей). Він виплекав нову — жовту породу цієї риби. За його заслуги в рибництві французьке міністерство рільництва нагородило його 1960 р. медаллю.

Він один із фундаторів Енциклопедії Українознавства.

Помер у серпні 1983 р. в Менонвалі у Франції.

Подія, про яку розповідає пісня “Гей, в таборі на Соколі”, автентична. Вона відбулася в пластовому таборі на горі Соколі коло Підлютого в Горґанах. Комендантом цього табору був скавмастер Іван Чмола. В книжці Богдана Чехута “Рідними плями” є гарне оповідання про те, як постала пісня “Про Кота і його ковбасу”. В 1950-их роках Олександр Кіт відвідав Монреаль і був дуже зворушений, коли в пластовій домівці, куди його запросив тодішній станичний покійний пластун-сеніор Богдан Мельник, гурт пластунів-юнаків заспівав йому цю пісню

пл. сен. Адольф Гладилович

МИ І НАШ НАРОД

Петро Саварин

З В І Т

ПРЕЗИДЕНТА СКВУ

З ВІДВІДИН УКРАЇНЦІВ АВСТРАЛІЇ

Добре враження з відкриття Здвигу Молоді в Австралії пишиться у нас назавжди. Понад 6 сотень пластової і сумнівської молоді в одностроях, досить багато громадянства, національний гімн, привіти, моє слово-відкриття, дефіляда, перегляд, синьо-жовті бальони, які злинули під небо після відкриття, спільний знімок, зустріч з провідниками і провідницями українського організованого життя в Австралії — це моменти, які сповняють радістю життя. Цей здвиг, а зокрема спільний табір двох великих українських молодіжних організацій, відбувся в “Році Молоді”. Любо було глядіти на стрункі ряди покоління, яке незабаром перебере пости своїх батьків і матерів, буде дбати, “щоб нашому роду не було переводу” у вільному світі. Довго залишаться в пам'яті й слова-привіти Владики Кир Івана, о. Архипротопресвітера Бориса Стаशिшина, Голови СУОА п. Михайла Моравського, і багатьох представників українських організацій, а між ними й Пласту, що його представником був пл. сен. Олег Голубович — голова КПС-ни.

Ще того самого вечора в УНДомі відбулася зустріч із Пластом. Після відкриття станичним пл. сен. Б. Яськовим, чудово проводила програмою пл. сен. Слава Болюх. Були промови О. Голубовича, О. “Крапка”, О. Тарнавської (“Ті, що греблі рвуть”), М. Добротвора, Олі і моя. Незабутній вечір серед друзів і подруг, на яких завжди можна рахувати. Тут зустріли і ст. пл. Марка Павлишина, лектора українських студій у Мельборні, і Онуфрія Цабанюка, який колись дістав австралійський хрест за геройський вчинок і Б.Тарнавського і п. Яськевич, кандидатку на сенаторку Австралії, Ю. Овчаренка — побратима з Дивізії, з яким не бачилися ми ще від 1946 р. і багатьох інших.

22 і 23 грудня відвідали ми церкви, бачили перед храмом св. Покрови в Ессендоні пам'ятник з чорного мармуру жертвам голодомору, вшанували їх китицею квітів, гостила нас СБУ і наділила разом з іншими присутніми грамотами заслуги й медалями Шевченка. Були також на концерті 5-го Здвигу в міській ратуші. Співали хори "Чайка", "Гомін", "Журавлі", мішаний хор Пласту, молодечий — пл. сен. Оксани Тарнавської, хор "Черемош" СУМ-у, жіночий хор "Ластівка", співали секстет, тріо, "Смерека" (пл. квартет), виступав ансамбль Бандуристів, були сольоспів, виступали й танцювальні групи, а було їх п'ять, оркестра СУМ "Трембіта", словом, було кого бачити й чути, подивляти, радіти успіхами української Австралії.

Відвідавши Український Кооперативний Центр в Ессендоні, ми ствердили: Якщо українська спільнота може бути з чогось горда, то, між іншими осягами, може бути горда із своїх кооператив, об'єднаних у Раді УКА: Дністер, Одеса, Поступ, Карпати, Говерля, Єдність, Калина і Дніпро. Всяка сила й успіх базується на трьох елементах: ресурсах людських, фінансових і їх організації. Оглядаючи чудовий будинок УКЦ, ми раділи їхнім щастям і гратували за відвагу членам управи: відвагу запланувати і збудувати щось велике.

Після відвідин УКЦентру були знову на концерті в Мельборні. З концерту їхали з мелодією пісні "А льон цвіте" ("синій, синій, а мати жде, чекає сина") чудово виконаною мішаним хором "Гомін" під диригентурою Й. Кліша. Дуже гарний концерт.

У вівторок 24 грудня були цілий день на пленарній нараді СУОА. Цим разом я говорив довго, майже годину, розказуючи не тільки про працю, завдання і потреби СКВУ, але й про ситуацію українців у діаспорі взагалі. Були цікаві запити, подати всього докладно неможливо. Скажу тільки, що наради пройшли дуже ділово, звіти були на письмі, питання і відповіді конкретні, а я на власні вуха почув, як чудово австралійська українська спільнота працює і співпрацює.

Після нарад відбулося для учасників чудове прийняття, керував ним інж. Мирослав Болюх. У його промові такі думки: "...Кооперація повинна бути універсальною формою спілкування не тільки у фінансових справах, але й у громадських, політичних і навіть церковних". І я у своєму слові згадав про будівничих, матеріал, продуцентів, споживачів, про величезні сили, які криються у нас самих, якщо ми поставимо перед собою мету,

зберемо групу людей, готових в ім'я тієї мети із собою співпрацювати, виробити плян й не зупинимось, аж поки тієї мети не досягнемо. Незабутнє прийняття, серед незабутніх рідних людей. Кооперативи Австралії дають на різні громадські потреби, а я кажу: щасливі ті, що дістають, але багато щасливіші ті, які дають, хочуть і мають що дати! На нарадах СУОА мгр О. Бучацький інформував нас про декаду української родини, надзвичайної ваги справу.

Відкриття Крайового Табору Української Молоді на Оселі СУМ-у "Карпати" відбулося 25.XII. 1985 спільним молебнем і словом Голови СКВУ, а кінчилося дефілядою учасників, було їх біля 7 сотень. Серед чудової природи урочисто звучали слова Владики Кир Івана і Владики Бориса Сташишина. Вони говорили про службу Богові й Україні, про обов'язки супроти рідної спільноти. Вітаючи зібраних в імені Президії і Секретаріату СКВУ, я говорив: "Гратуюю за сміливий почин: В "Рік Молоді" спільний табір двох найбільших організацій молоді Пласту і СУМ-у. Гасло "Захочеш — здобудеш!" знамените! Захочеш — будеш, захочеш — станеш, захочеш — підеш, захочеш — вивчиш, захочеш — зробиш! Кожне місце, яке не займемо ми, займуть інші. Не чекайте, щоб Вам дали, а беріть самі: знання, фахи, позиції. Нічого в житті немає даром. Все залежить від нас самих, в першу чергу. Від нашої волі, нашої працьовитости, нашої жертвенности, нашої посвяти.

Захочеш — будеш вірний Богові й Україні, будеш говорити по-українськи, будеш брати участь в українському житті, будеш боронити добре ім'я українців у світі, одружився з українцем-українкою, допоможеш українському народові відновити свою державу! Будьте будівниками, не матеріалом, продуцентами, не споживачами, "спортовцями", а не глядачами. Немає нічого вищого за службу Богові і своєму народові, за вірність своїй батьківській мові, культурі! СКОБ і ГАРТУЙСЬ — поруч, хрест і тризуб — поруч, а тоді ніхто нас не переможе" — говорив я, кінчаючи моє слово вірою, що комуністична імперія неминуче упаде. Наш народ заживе вільним демократичним самостійним життям у власній державі, — так кінчав я промову, вітаючи табір словами "тричі слава!" Дефілада учасників, розхід на заняття, а ми в асисті Владики, Голови СУОА, Голови Громади і двох комендантів табору — пішли оглянути табір. Незабутній табір!...

Другого дня 26 грудня, вже о 8:40 ранку ми летіли до Канберри, де зустріли нас представники канберського

українського життя на чолі з посадником Анатолем Жуківським. Пообідавши у дочки А. Жуківського — пані Оксани, поїхали з п. Гладеньким до Квінбієну, поглянути на УНДім і церкву св. Михаїла. Після візиту в домі п. Гладенького, оглянули українську православну церкву св. Миколая та імпазантний пам'ятник жертвам голоду біля неї. Коли народ тратить свою історичну пам'ять — він перестає існувати. А нічого не зберігає цієї пам'яті так, як отакі пам'ятники! На вечері у п-ва Малецьких зустріли ми Голову НТШ на Австралію д-ра Микитовича, і довго розмовляли про різні громадські справи. Згодом оглядали місто, мистецьку галерію Стефана Міська. Я завжди казав і далі кажу, що нас у світі збереже рідна українська церква, наука і мистецтво, в першу чергу, самозрозуміло, побазовані на солідній економічній базі і жертвенності. Під вечір була зустріч з громадянством, з чудовими українськими людьми. Я вітав від СКВУ, і нагадував, що хоч їх мала громада, але вони не самі, бо українців тільки в діаспорі налічується мільйони! Присутній о. Іванчо показав нам церкву всередині, поблизу всіх нас, що хочуть зберігати віру й закони предків, де б ми не жили; а незабаром — у 1000-річчя Християнства Руси-України подякувати Богові, що дав нам дожити цієї історичної дати. Посадник А. Жуківський довго інформував нас про постаті української православної церкви у світі в минулому і тепер, про жахливі часи в Києві під час війни й присутності там більшовиків і німців, не менш жорстоких.

З Канберри прибули ми до Брізбену. Зустріли нас громадяни під проводом Голови громади І. Бринзи і Р. Павлишина, у домі п-ва Павлишиних гостили ми два дні.

Ввечері того ж дня були сходи з провідниками організацій, було і моє слово, інформації про працю місцевих організацій, були питання присутніх — 26 осіб, включаючи пароху Церкви св. Миколая — М. Сердюка.

Згодом були в церкві (була неділя!), де вітав нас о. Тимочко. По Службі Божій оглядали церкву (православну — о. Митрат Микола Сердюк показав нам щойно ввечері), а тоді й місто, і вже о третій годині були на громадських зборах. На них було близько сотня людей, які виявили велике зацікавлення українськими громадськими справами у світі. Тож після мого слова було багато питань. Прекрасна громада, дуже добрий провід, щирі громадсько вироблені люди. Громада Брізбену може служити прикладом іншим громадам.

Наступних 5 днів ми провели у Сідней, де українська громада,

мабуть, не менша за мельборнську і де українське русло пливе таким же самим широким руслом.

Привітання, квіти, однострої, приятелі, знайомі — тяжко із всіма обмінятися хоч кількома реченнями, а вже ввечір — зустріч із громадянством, повна зала людей (яких 250-300), довге моє слово про ситуацію українців у світі і про працю СКВУ.

— Другого дня відвідуємо громаду в Кабраматта-Ферфілд: Дім, школа, клуб. Заїздимо до Церкви св. Афанасія, другої церкви, цвинтар український на Руквуд, де складаємо китицю квітів під пам'ятник загиблим в боротьбі за волю України. З черги УНДім, УЦРідна Школа, відвідини Редакції "Вільна Думка", розмова з видавцем і редактором її Володимиром Шумським, головою ФУСА — д-ром Ігорем Гордієвим. Велика роля "В. Думки" у громадському житті, а зокрема в починах громади добитися навчання українознавчих дисциплін у Мекворі й Сідней. Те ж значення має газета "Церква і життя" під редакцією п. Венгльовського, у ній можна прочитати про все, що діється в українському церковному католицькому житті.

Велична Церква св. Апостола Андрія. У ній парох — о. Митрат І. Шевців. При церкві чудово обладнана школа, бібліотека. Манастир Сестер Василіанок, які гостять обідом прибулих. День кінчається новорічною забавою в УНДомі. Новий Рік — 1.1.1986 була зустріч з союзняками. Голови інформували нас про свою працю, промовляла до них Оля (дружина). Українське жіноцтво в світі живе надзвичайно активним життям. Годі собі уявити наше суспільне життя без його участі.

Далі були візити у музеї СУА, громадяни: Шевчики, Ількови, Менцінські, знайомство з ген. Савою Яськевичом, відвідини д-р Наталі Пазуняк, яка веде в університеті Меквор надзвичайно добру працю. Австралія має українознавчі студії в Мекворі й Сідней, де вчить Марко Павлишин. Під проводом Михайла Саракули, станичного Сідней, відвідували парки, музеї, цікаві пам'ятники, а повернувшись до його дому, застали пластове товариство. І знову були виступи, подарунки, пісні з бандурами, розмови, а цілість — незабутній вечір.

Третього січня — поворот до Мельборну на святковий бенкет. На ньому близько 250 осіб, знаменита оркестра, чудова зала, добірне товариство. Вшанували цей бенкет своєю присутністю Владика Кир Іван і Владика Б. Стасишин, голова СУОА Михайло Моравський з дружиною та інші провідні люди Мельборну. Для інформації моє прощальне слово:

“Моє серце сьогодні до тієї міри переповнене почуваннями, що я не знаю що казати, від чого починати. Але я знаю, що сьогоднішній вечір не віче, а забава, і тому не буду довго говорити. Все ж таки хочу ще раз подякувати Вам за гостинність. І за всю щирість, і прихильність.

Передаю Вам привіт від СКВУ, і від мейора Едмонтону, Лаврентія Дікура, а відвідавши Канберру, Сідней і Брізбен — вітаю Вас і від них. Гратулюю за здвиг. Це велике діло. І великий примір. Гасло табору “Захочеш — здобудеш!” надзвичайно правдиве, реальне і життєве. Хочемо вірити, що досить нас вже “ХОЧЕ”, щоб українську справу поставити на належний рівень у діяспорі, а в слушний час і на рідних землях. Україна бореться і чекає від нас — помічі. Ми ніколи про те не сміємо забути, і не забудемо. Ми думками завжди з нашими братами і сестрами в Україні і хилимо наші голови перед тими, що терплять. Мешко, Руденко, Шухевич, Тереля, о. Романюк і безліч інших — це символи тієї боротьби! Але ми не поможемо Україні, коли втопимось в чужому морі у вільному світі. Так, як молилось сьогодні разом, так разом працюймо для збереження української субстанції. Хай перед нами завжди стоять хрест і тризуб поруч. Гідно і велично відзначимо Ювілей 1000-річчя Християнства соборно. Громадська служба, праця для української спільноти — найвища служба. Нас збереже віра і церква, наука і шкільництво, мистецтво і культура, і — організованість. Велике признание всім тим, які служать українській спільноті на всіх відтинках українського організованого життя”.

Накінєць я розповів легенду про Антея — сина Геї, який торкаючись ногами своєї матері-землі черпав із неї велику силу, побажав усім всього добра у новім році, і закінчив.

Два дні, що їх ми провели після Мельборну в Аделаїді — також пройшли, як сон. Ще не встигли ми, здавалося, попрощатися із друзями Добротворами, які відвезли нас на летовище, як прибули на летовище в Аделаїді, де нас зустріли представники аделаїдської громади на чолі з Северином Григорцівим, родинами: Кіналі, Голубовичі, Полатайки, Чорнії, Цюрак та інші, яких 20 осіб.

Тут були зустрічі з друзями, з місцевим Відділом НТШ під проводом п. Ростека, я вітав зібраних близько 50 осіб. Пані Ростек показала нам маленький, але гарний музей, пані з СУА гостили нас вечерею. В неділю, 5 січня, відвідували церкви. У католицькій церкві вітав нас о. Ігор Шпитковський (канадець),

були в ще одній католицькій і в двох православних. Оглядали біля Церкви св. Покрови пам'ятник борцям за волю України. дістали від оо. Н. Плічковського і О. Пігулевського на пам'ятку “Історію Української Православної Церкви”, від побратима П. Вакулєнка дістали дві чудово ілюстровані книжки про аборигентів Нової Гвінеї. Радісні зустрічі були з пластовими друзями — Романом Олесницьким і активістом в громаді п. Пасічинським, а зокрема зворушлива була зустріч з побратимами Дивізійниками та їхніми дружинами. Ось кілька думок з мого слова на зустрічі з ними. Я цитував Слугу Божого Митрополита Андрея, який казав, що “немає ціни, якої не варто б заплатити за волю”, за свою власну державу, ціни великої. І давав приклад із Визвольних змагань, кажучи, що якби наш народ тоді був поставив кількамільйонову армію, ми не лише були б втримали нашу державу, але не були б стратили в страшних 30-их роках близько 7 мільйонів від штучного голоду. Хто знає, чи й Гітлер був би пішов в Україну, якби не голод, що скривавив Україну до тієї міри, що вона вже не могла ставити ворогові такого опору, на який він заслуговував. Далі я цитував мою улюблену цитату Сервантеса, який колись писав: “Не плач, як баба, за королівством, яке ти втратив, бо не боронив його як муж”, кажучи, що боротьбу можна вести й у цивільну на громадянському, науковому, культурно-освітньому, церковному, мистецькому, економічному тощо фронті. Гратулював їм за працю і суспільні успіхи, і просив співпрацювати із СКВУ, кінчаючи побажаннями з Новим Роком. Обід-зустріч з побратимами, з привітом Голови Крайової Управи М. Кіналя і побратима Висоцького була для мене наче поїздкою в минуле, в молодість, яка безповоротно пролетіла й ніколи не вернеться. Тут ми дістали 2 книжки поезій п-ні Терлецької.

Після обіду складали візити Панству Гоянам(видали чудову монету 1000-річчя Хрещення України) і Панству Чорніям. Пані Чорній малює картини якої варті уваги. Ввечері — велика зустріч з громадянством Аделаїди, керував нею голова Громади С. Григорців, з участю М. Моравського. Було близько триста людей. Тут я теж відповідав на питання, ширше говорив про структуру і завдання СКВУ, бюджет, комісії і ради, а також про життя українців ЗСА і Канади. Приємний довгий вечір.

На другий день, 6 січня — Святий Вечір були знову в Мельборні, де зустріли нас Зіна і Валерій Ботте з Пилипком і забрали до п-ва Волощуків, а потім — до Владики Івана. Приємно

й мило було святкувати з рідними людьми, колядувати давні колядки, якими тисячі років наш народ звеличує прихід Спасителя, бажаючи собі спільно дочекатися другого Різдва.

На Різдво були в Катедрі, по церкві гостили в п-ва Сліпецьких, оглядали місцеву школу, найкращу школу, яку мені досі доводилось дебудь бачити в діяспорі. Що за програма, який рівень! Я подивляв праці учнів, різні допоміжні матеріали, посвяту вчителів, а зокрема директорки п-і Сліпецької. Випускники з такої школи можуть сміливо йти в життя, вони не терпітимуть почуття меншевартости, через те, що вони не бачили скарбів рідної землі, її культури. Тут була зустріч з колядниками, з ними й поколядували. А потім були у п-ва Ботте, у пластунів — в родин Цибанюків, з'явилася поетка і одночасно вчителька Б. Коваленко й подарувала нам свої поезії.

Приємно повернутись додому, тобто до панства Ботте, які дбали про нас, як за рідних весь час нашого перебування в Мельборні. 8-го січня було інтерв'ю з п. Пирогів, говорили теж із радіокоментатором місцевого радіо. Після церкви цього дня о. В. Салига запросив на обід, де були привіти, побажання, і моє слово, і запитання і загальна журба за долю нашого народу в діяспорі і наших церков. Людям мріється єдність, спільне святкування найбільшої дати нашого народу — 1000-річчя Хрещення України, і мучить їх непевність, чи здобудемось на це, чи далі будемо зустрічати це велике свято — окремо. Після цієї зустрічі того ж дня була гостина у п-ва Шевченків, і 1. де була нагода розмовляти з матерями, знайомство 2. з інж. В. Михайлівим і братами Верещаками та їх дружинами, вечерея-зустріч з дивізійниками.

З дивізійниками зустрічався я в Аделаїді, промовляв до них, радісно було тут в Мельборні зустрітись з друзями, з якими мандрував колись по Європі. Станиця вітала нас і піснею, бо має свій власний хор, яким диригує Маріян Костюк. Голова її п. Стахів, знаний різьбар обдаровував нас різьбою, побажав успіхів і передав вітання для побратимів у Канаді.

Незабутні моменти зустрічей, лишилися спомини, закріплені знімками, якими щедро нас обдарували п-во Ленківські, друг Глуховець та майор Жуківський.

9-го січня ми вибрались до Джілонг, а по дорозі вступили на єдине інтерв'ю з австралійською пресою, яке нам в останній хвилині зорганізувала Зіна Ботте із Джейн Гавард. Як щось появиться, прочитаємо, бо Зіна обіцяла прислати. В Джілонг заїхали до п-ва Назарів, а ввечері була зустріч з місцевою

українською громадою. Тут вітали нас хлібом-сіллям (передше хлібом-сіллям вітали нас тільки жінки зі Союзу Українок Австралії), квітами. Востаннє ми тут виступали з промовою-словом про СКВУ і життя української спільноти у світі. Оглядали школу і музей місцевої громади. З отців на вечірці були о. Зенон Хоркавий і о. В. Подригуля.

Переночувавши у панства Назарів, 10 січня поїхали з ними і з п-вом Лисенками на пластову оселю. На оселі чекали нас друзі Венгриновичі та ще кілька людей. Вони показали нам басейн, кухню, будинок для таборовиків. На оселі оглянули також пам'ятник Шевченка. За перекусом розмовляли про різні пластові справи (про пожар, оселя відбудована після нього), про церкви Лемківщини, якими цікавиться друг Венгринович.

Повертаючись, поїхали до Джілонг, щоб відвідати оо. Хоркавого і Подригулю, оглянути їхні церкви. Церква о. Зенона Хоркавого розмальована, як писанка. Того ж вечора в УНДомі Владика Кир Іван жартував, що о. Зенон вже хіба буде все перемальовувати, щоб мати місце для нових фресок. Церква розмальована від підлоги до купола дуже гарно. У ній можна вивчати історію християнства. І не диво, що тепер немає дня, щоб хтось не хотів її оглянути, — інформував о. Хоркавий.

Під православною церквою чекав на нас о. Подригуля, вітав як рідних, передаючи привіт канадцям, а він багато їх знає. Жаль було розставатись, поспішати, бо в Мельборні був останній вечір — вечір колядок у УНДомі. І справді — на вечорі колядок ми ще раз зустрілися з цілою громадою Мельборну, об'єдналися слухаючи колядок, закінчуючи вечір спільним колядуванням. Далі прийшлося прощатися, дякувати за останні поздоровлення людям у Канаді. Владика Кир Іван підвів нас до авто й ми вирушили в дорогу до п-ва Ботте, щоб переночувати останню ніч в Австралії.

Навчіть їх любити, а не ненавидіти один одного. Скажіть їм, що Україна це не рай земний — бо раю на землі не може бути, — а найкраще виконаний обов'язок супроти Бога і людей. І скажіть їм, що Україна не створилася хитрими спекуляціями, а тільки великим і організованим ідейним поривом...

... Тільки великим хрестовим походом Духа на українське пекло тілесних пристрастей і хаосу матерії можна створити Україну.

(Вячеслав Липинський)

МИХАЙЛО ПЕЖАНСЬКИЙ — КОЛЕКЦІОНЕР, МОВОЗНАВЕЦЬ, А ПЕРЕДУСІМ — ПЛАСТУН

Нью-Йорк, Н. Й. (О. К.) — У численній пластовій родині міста Нью-Йорку живе від довгих років її унікальний і найбільше шанований член — інж. Михайло Пежанський зі своєю вірною дружиною Любою, життя яких є наповнене добровільною громадською працею на різних відтинках. Хто із старших громадян українського Нью-Йорку не бачив при численних нагодах цю невідлучну пару, “озброєну” важкими фотографічними знаряддями, як знімали, накручували і записували на магнітофонні стрічки кожен більшу культурну чи пластову імпрезу з величезним вкладом труда, сил і здоров'я.

Ми подивлялися пластові фільми, виконані інж. Пежанським, сотні його прозірок із усіх мистецьких виставок (яких, як він сам подає, у нього зібралося вже понад 20,000), його колекцію української преси, та вкінці мали нагоду слідкувати за його довголітньою працею в Українському Термінологічному Центрі, що увінчалася виїмковою збіркою термінологічних українських словників.

Все це інж. М. Пежанський виконував своїми коштами, хоч знаємо, що фотографування і фільмування — це надзвичайно коштовне “гоббі”.

Справді подивугідне, як знаходив інж. М. Пежанський час і гроші на всі ці діла, якими збагатив українську громаду і Український Пласт, А Пласт стоїть у нього та його дружини завжди на першому місці.

Мало кому відомо, що інж. М. Пежанський — це ще єдиний живучий пластун із першого пластового гуртка “Круки” у І полку ім. П.К. Сагайдачного в 1912 році. Від того часу він залишився крізь усі “бурі та негоди” вірний Пластові як його член, активний на різних постах та у різних його періодах аж до сьогоднішнього дня. Тепер вік (в 1985 році М. Пежанському сповнилося 85 років життя) не дозволяє йому на жваву активність так, як це було ще до недавнього часу, але він далі завжди цікавиться усіма пластовими і громадськими подіями та не залишає своєї колекціонерської праці вдома. Хто побував у його скромному

помешканні, знає який величезний архів там зберігається та яка безцінна його вартість.

По фаху інж. М. Пежанський — будівельний інженер і у своїй професійній праці він також завжди старався допомагати нашій громаді. Пригадуємо його дорадником при розбудові Пластової Оселі на “Вовчій Тропі” ще у перших роках її розвитку, пригадуємо його як дорадника в Науковому Товаристві Шевченка, де він постійно був активним членом у термінологічній секції.

Як дивно, що одна людина може мати таке багатогранне зацікавлення, а зокрема незнищиму енергію та послідовність у виконванні усіх численних взятих на себе добровільно обов'язків.

Характеристичні є думки на тему цієї величезної праці його самого. У своїй “Короткій хроніці”, що її написав, як каже, “добігаючи мети”, в 1982 році, М. Пежанський пише: “На мій “одноособовий” інститут витратив я більше чим сто тисяч доларів. Не завидую тим, що живуть в палатах, серед садів та розважаються у своїх барах. І роблю багатьом закиди, що у порівнянні до їхніх спроможностей замало свого часу та знання присвячують громадським проблемам”.

Ці закиди від такої людини, як інж. М. Пежанський треба зі соромом прийняти, бо ніхто так, як він, не має права їх нам усім робити.

Але, помимо жалю до української громади, а навіть часом до своїх пластових друзів, його лояльність і любов до всього, що українське, безприкладні. Зокрема він має велику любов до пластової молоді й Українського Пласту. І тепер на схилі свого працюючого і безприкладного життя він з думкою про них подарував їм єдине нерухоме майно, яке йому залишилося.

Саме недавно інж. Пежанський і його дружина подарували Пластовій Фундації в Нью-Йорку землю, що її колись закупили в околиці Гантеру. У своєму записі застереглися вони, що в найближчих роках на цій землі має таборувати пластова молодь.

У неділю, 6-го квітня 1986 року, Пластова Фундація в Нью-Йорку влаштовує для свого добродія та його дружини святочний вечір. У скромний пластовий спосіб пластуни хочуть подякувати тому, який все своє життя добре дбає про організацію, в якій започаткував свої найкращі юнацькі роки.

Передрук із “Свободи”, ч. 3, 13.3.1986 р.

НИНІ... — ЗАВТРА!

Далеко від Батьківщини проходять нині і наші мандрі. Думки над Дніпром, чи в Карпатах — а в дійсності наші кроки — на чужих шляхах, а наша пісня відбивається глухо об холодні скелі Альп.

Еміграція! Це слово окреслює сьогодні нашу дійсність і — здається — проклятим маревом тяжить на нашім майбутнім.

Гін до якогонебудь вияву активності — в сучасний мент паралізують не тільки об'єктивні обставини, в яких живемо, але й безпроглядне **завтра**, непевність наших днів, брак перспективи. І багато людей морочать собі голову здогадами усяких можливостей; прислуховуються кожній — і зовсім недоречній сплітці й в душевній непевності та внутрішньому розгубленні — щораз то більше тратять сили до праці **нині**; і вони думають, що шкода починати щонебудь сьогодні, бо завтра і так усе зміниться. ці люди міркують так уже кілька літ і щораз більше нидіють їхні сили, вони відстають від життя, завмирають. Вбогі духом! — вони не бачать і не розуміють, що "**завтра**" — це наслідок "**нині**", що завтра можна зібрати тільки те, що посіяно нині.

Тим часом і здорова одиниця і спільнота мають природний гін жити й розвиватися серед яких би то не було обставин. Очевидно — хоча відгадувати того, що буде завтра, не пластове заняття, то пластун бачить чітко все, що діється довкруги нього **нині**; на основі побаченого творить собі ясний образ дійсності без ілюзій і оман; вкінці витягає висновки — можливо якнайбільш об'єктивні — для свого сучасного поступовання, для теперішньої діяльності: і працює **нині**, прямуючи до мети, яку осягне **завтра**!

Саме це спрямування усієї сили своїх помічень і суворих висновків з того, що він бачить для вияву розумної активності в сучасний мент — і творить різницю між пластовим і непластовим підходом в оцінці нинішнього дня.

В основі пластового світогляду лежить активність, життєрадісність, погода духу. Пластун завжди бодрої гадки, але не тільки через своє духове, підсвідоме наставлення, але й з-за об'єктивних доказів — хоч би останніх літ — що й найважчі умовини особистого чи суспільного життя міняються, їм на зміну приходять інші. Байдуже, чи ті нові умовини ліпші, чи гірші, —

важливе, щоб у ніякому життєвому етапі не сидіти безчинно, щоб приготуватися на зміну й активно впливати на те, що прийде завтра. Тоді чорні дні не зломлять нас, а ясні — стрінуть нас готовими сприйняти їх.

Наша активність спрямована до мети, що її окреслює наша пластова присяга: вірність Богові й Україні. Це не пуста фраза, але глибоке пережиття здобує чином.

З віддалі еміграційного життя серед чужого моря — вона, покинута Батьківщина — видається ще кращою, ще величнішою... "Далека Ти, а близька нам, кохана Вітчизно!..." і родиться туга в душі за втраченим раєм.

Смішними видаються нам всі дрібні спори, сумною внутрішня распря, — що гризла нас на нашій землі. А нині, який глум має продовжування цих крамол тут на чужині? — Старі набуті привички? Чи зовсім не змінився світ від учора? Чи не говоримо про поворот у рай? Але з чим? Але як? — Б'ємося за проминаючі форми емігрантського животіння, — а де змагання за вічну, свою, рідну правду?...

Нині, коли фізичне існування можливо забезпечене — нині, немов у передишці, — усім старшим пластунам час поглянути на ті наші пройдені шляхи, на яких ми старалися служити нашій Батьківщині, перевірити їх, сконфронтувати з тим, що було й що є довкруги нас. Не легке це завдання! Але юнакам дозволить воно усвідомити собі, чим і як можна тепер — і в майбутньому служити Батьківщині. Очевидно: найважливіше завдання під сучасну пору — це підготовка. Бо Батьківщині служити успішно може тільки той, хто щось вміє — з якої б то не було ділянки: про це докладно пише Старий Вовк у гутірці.

Так розгортається велика ділянка пластової праці для збереження себе від небезпек морального розкладу; щоб духова та фізичні м'язи не ниділи і щоб не ржавіли душі. Велика проблема створення атмосфери, в якій розвивалася б широко наша праця **нині** для кращого **завтра**.

Таке духове підсоння праці буде найкраще протидіяти усім розкладовим тенденціям середовища, ширенню недовіря і підриванню віри в свою вартість, у свій провід, в краще майбутнє... Коротко: протидіяти всім тим темним силам, що хитрою підлазкою хочуть нас завтра ослабити й розкласти.

Але в час цієї передишки, під час перебування поза Рідним Краєм — ще й інші завдання виринають перед нами!

Колись ми мріяли про те, щоб наші мандрі по долах і горах

України доповнити висokoм у чужі країни, щоб пізнати, як живуть і що думають інші народи, нав'язати з ними нитки доброї приязні й дружби. Бо вже тоді ми були свідомі того, що замало проміряти тільки шляхи України. Ми бачили, що вони — ті широкі та довгі шляхи — прибігали до наших земель з невідомої далі, та й знову вибігали за границі України й гинули десь далеко в незаних краях; коли “заполонила серце дорога...” хотілося йти далі й шукати нових пригод у незаних.

Тоді це може була романтика. Сьогодні ми свідомі, що нам треба обов'язково знати, що діється на сході й на заході, на півночі і на півдні, на старому й новому континенті, — і в цілому світі, який сьогодні змалів, скорчився і дуже часто те, що діється на ньому в одному кінці, має такий або інший вплив на хід подій в іншому місці.

Однак замало тільки знати, що діється у світі; треба, щоб світ знав теж і про те, що діється в нас, де ми, хто ми...

Нині доля кинула нас у чуже море. Може й не усвідомлюємо собі, що ми є скрізь, на всіх континентах. Нас багато, ми можемо зробити багато, — тільки треба пов'язати в одно всі змагання!...

Еміграція має не тільки від'ємні сторінки; є й добрі. Є нагода пізнати людей, країни, зрозуміти сучасні загальні тенденції, з'єднати чужу опінію, здобути приятелів чужинців. Але плекання зв'язків вимагає плану та послідовности. В'язати треба чимсь — порожнеча нікого не притягає. І ми не хочемо в'язатися з людьми, які собою нічого вартісного не становлять.

Тож **нині** злочином — безділля! Бо нам брак часу, щоб хоч частинно реалізувати те, що задумане, здійснювати наші пляни й програми.

А завтра — аж лячно стає у відповіді на питання: чи ми готові зробити?... чи вміємо?... чи знаємо?...

Яке **завтра** не було б — ліпше, чи гірше — ми **нині** мусимо стати готовими відповісти вимогам завтрашнього дня.

А тоді **завтра** буде належати до нас — **повністю!**

Скорочено — передрук
з “Молодого Життя” ч. 2, 1946

ТВОРИМ ПЛАСТОВИЙ СТИЛЬ ЖИТТЯ!

На цей заклик може дехто зробити завагу і запитати: що значить творім, хіба ж ми його не маємо?

То ж в першу чергу подумаймо, що ми вважаємо пластовим стилем життя і чи він існує в Пласті. На це питання може бути відповідь така: Якщо б ми всі жили згідно з пластовим законом і за всіма його вимогами, які окреслюють прикмети пластуна, та виявляли їх особисто всюди, де ми перебуваємо, а зокрема зорганізовано в Пласті, тоді був би правдивий пластовий стиль життя.

В дійсності пластовий стиль життя в Пласті є дуже занедбаний. Та, може, ніколи не був вповні розвинений. Тепер пластовий стиль життя мало проявляється. Члени Пласту індивідуально, а головно організовано, своїми виступами й імпрезами мало відрізняються від інших організацій.

Ідеологія Пласту й практика не йдуть у парі, а розходяться дуже далеко. Наприклад, пластові зайняття ще відкриваються і закриваються пластовим гаслом, але чи багато пластунів і пластунок вітають одне одного пластовим привітом “СКОБ”?

Можливо, що то не є таке важливе, але то свідчить, що те гасло затратило свою вартість, що не є популярним. А може пластуни взагалі не є горді з приналежности до Пласту?

Також, бачимо, що кількість членів Пласту щораз зменшується. Теперішні молоді батьки, які вирости в Пласті, не всі записують своїх дітей до Пласту. А ті, що записують, то самі стоять осторонь.

Навіть ті, що були колись виховниками, то лише одиниці помагають у Пласті, а більшість з них не хочуть бути членами Пласту.

Ця проблема вимагає ширшого і глибшого розгляду, бо на це може бути кілька причин. Проте, частинно можна відповісти відразу. Кожний хоче перебувати в такому середовищі й гурті, в якому він знаходить вдоволення, і не хоче належати там, де погано почувається.

Над цими питаннями Конгресова Дослідна Комісія повинна попрацювати, прослідити сучасний стан і знайти такі напрямні, які повинні вести Пласт поза двотисячний рік.

Та то може забрати багато часу, а ми бачимо, що вже треба приступити до відповідної дії — до обнови Пласту.

Тож не берім тепер під увагу довкілля і негативні зовнішні впливи. Відкладім це на другий плян. Починаймо впорядковувати свою хату — Пласт. Подивімся, що ми занедбали, і що нового треба ввести, щоб Пласт мав притягаючу силу.

Доля Пласту в майбутньому буде у великій мірі залежна від того, наскільки ми зробимо його атрактивним. Якщо ми зуміємо створити в Пласті унікальний пластовий стиль життя, то напевно Пласт буде успішно діяти в двотисячних роках.

Пластовий стиль життя повинен мати такі зовнішні форми дії, які притягають до себе дітей, молодь і дорослих. То не значить, що треба розмалювати його гарно лише назовні, а внутрі може бути порожнеча або несприятлива атмосфера.

Внутрішнє співвідношення і співдія всього членства є підставою доброго пластового стилю. Насамперед у Пласті треба розвивати й плекати сильну й щирю пластову дружбу. Пласт повинен бути одна родина, в якій всі члени взаємно один одному допомагають, не лише в пластовій праці, а також в особистих потребах. Всі члени повинні бути горді з приналежності до Пласту.

Це почуття приналежності до ширшої родини — Пласту є дуже важливе, але воно є можливе лише тоді, коли всі члени будуть у Пласті добре почуватися. Тому це вимагає від нас усіх, а в першу чергу від виховників і проводу, великої уваги, розуміння поведінки інших, готовості всім допомогти і тим самим служити добрим прикладом для молодших.

У Пласті повинна бути така родинна й дружня атмосфера, щоб ті, що підуть у професійні чи інші чужі організації і товариства переконалися, що в Пласті є найщиріше і найкраще співжиття. Тоді навіть ті, що відійдуть від активного життя в Пласті, повернуться знову зі своїми дітьми.

Якщо в Пласті не буде правдивого пластового стилю, а співжиття буде пересічне, або гірше в порівнянні до інших середовищ, то не можемо сподіватися, що багато молодих людей схоче належати до Пласту.

Знаємо, що в кожній родині бувають часом непорозуміння. Тим більше в ширшій родині, такий як Пласт, не можна сподіватися, що все і завжди буде ідеальне. Люди навіть з найкращими намірами роблять часом так, що є на шкоду

організації. Такій особі треба сказати, щоб він (чи вона) так не робили. Але знаємо, що критика викликає спротив-оборону й створює неприязне відношення. На це в Пласті повинен бути пластовий стиль критики. У Пласті, поза нормальною виховною програмою, потрібне відпруження, товариське життя. Треба, час від часу, влаштовувати неформальні веселі ватри, вечірки з веселою програмою і ін. Там повинен проявлятися свободний, товариський, пластовий стиль. Критика навесело у формі скечу, пісні чи вірша не є така болюча, якщо вона є втримана не в образливій формі.

Якщо потрібно когось вщипнути, то робім це так, щоб не дуже заболіло. А так легенько з лоскотом, щоб та особа могла сама з себе посміятися. То має ліпший ефект і втримує приємну атмосферу.

Розвиваймо творчість, додаваймо до пластових зайнять більше церемоніаль, вводім більше чару до вогників, до ватер. Також треба старатися робити пластові заняття цікавішими, включати в програму іновачії. Лише мета є незмінна, а засоби повинні бути такі, які є найуспішнішими. Треба використовувати всі існуючі пластові надбання і рівночасно шукати нових елементів і збагачувати ними виховні програми.

Ця гутірка не мала за мету вичисляти досягнення Пласту, а радше, звернути увагу на негативи. Ми можемо похвалитися, що маємо багато пластових пісень, що, мабуть, жодна організація не може нам дорівняти. Наприклад пісня “При ватрі”, як слова нашого Начального Пластуна, так і музика покійного пл. сен. Ю. Пясецького, так гарно складені, що вводять в особливий пластовий настрій. Є багато пісень, які мають типово пластовий характер і в них проявляється пластовий стиль життя. Однак він невиспичаний, якщо є хвилевий.

Пластовий стиль повинен бути повсякчасний, тривалий і виповнений пластовим життям. Тож приступаймо вже до обнови Пласту — творім правдивий пластовий стиль життя. Не нарікаймо, що хтось у Пласті діє не по-пластовому. Починаймо кожний і кожна від себе. Думаймо, що ми є пластова родина, в якій всі члени гармонійно переводять пластову гру і дають добрий приклад молодшим, щоб могли рости пластунами, плачучи пластовий стиль життя.

Зробім такі постанови:

1. Буду працювати в міру моїх спроможностей, щоб піднести вище духовий рівень Пласту. Щоб його вартості мали притягаючу силу, щоб Пласт був найкращою організацією молоді.

2. Буду старатися допомогти всім у пластових і особистих потребах.

3. Буду готовим і терпеливим вислухати думки інших, якщо вони будуть зовсім незгідні з моїм поглядом, бо вони можуть бути корисні. Якщо буду певним, що вони недобрі, буду старатися переконати відповідними аргументами в лагідній формі.

4. Ніколи не критикувати неприсутніх, а як буде потреба, зверну їм увагу по-дружньому.

5. Буду старатися дати кожному признання і належну похвалу. А не чекатиму, щоб мене хвалили.

6. Всіх членів Пласту буду вважати членами однієї родини, і буду старатися, щоб вони мою близькість відчули.

Доповнім цих кілька точок Пластовим Законом і творім "Пластовий стиль життя".

Цю гутірку хочу доповнити й закінчити віршем.

*Племено слов'янське ще до прийняття віри не ймало ані царей,
ані панів, і всі були рівні, і не було у них ідолів, і кланялись слав'яни
одному Богу Вседержителю, ще Його й не знаючи..."*

(Статут Кирило-Методіївського Братства 857)

... Бувають теж інколи "непластові" члени Пласту, які думають, що пластова сорочка, штани і пластовий капелюх чи берет — це зміст назви "пластун". Такі члени беруться до компромісового злагодження Пластового Закону і наближення його до "життя".

Дрот

ПАЛІМ ОГОНЬ

*Палім вогонь, пісні співаймо,
Щоб з нами ніхто не був сумний
Сильну і щирю дружбу плекаймо,
Щоб в Пласті дух був чарівний.*

*Палім вогонь вже до обнови,
Щоб він горів кожного дня
Щоб закріпив серця любови,
Щоб наш Пласт був одна рідня.*

*Палім вогонь не лиш дровами
Та не соломкою, не колючками,
А гарними для всіх ділами
І завжди щирими словами.*

*Палім вогонь, але без чаду,
Щоб сльози не викликав дим,
Не залишаймо нікого ззаду
Прямуймо разом до вершин.*

*Палім вогонь, щоб було миле
Та радісне в Пласті буття,
Відношення між всіма щире,
Щоб то був стиль в Пласті
життя.*

*Палім вогонь, щоб були міцні
Духові сили, спільний наш труд
Щоб міг рости, так як у пісні
В Пласті правдивий новий люд.*

*Палім вогонь спільної мови,
Щоб дружба щира єднала нас.
Все докидаймо слова любови
Щоб він горів, щоб не погас.*

Треба знати, що київська молодь, про яку це мова, була глибоко просвічена Святим Письмом, що це була молодь високої чистоти духової і що апостольство любови до ближнього доходило в ній до ентузіазму. Надхняючись чудесами християнської проповіді серед спідленого римського царства, нова заповідь Учителя благого "Возлюби ближнього твого, як сам себе любиш" виповняла перше усього, як і подобає на тих, хто має найперше право зватися нашими ближніми. Це були добрі діти своїх отців і матінок, добрі брати своїх братів і сестер, добрі щирі друзі своїх друзів, незлосливі терпеливці ворогів своїх і вельми прихильні приятелі темного народу. Носючи в серці рай любови й благословення, гаряче ждали вони розлити ці божественні дари всюди, де ступнем ступали і з промовами звертали.

(Пантелеймон Куліш:

Спомини про київську молодь — визнавців ідеології
Кирило-Методіївського Братства).

ДІЯ ПЛАСТОВОГО КОНГРЕСУ ТРЕТЬОГО

ВСТУПНІ ЗАВВАГИ

Модератора

пл. сен. Василя Янішевського

Серія статей подана в цьому числі Пластового Шляху віддзеркалює думки висловлені при нагоді XVI Крайового Пластового З'їзду Канади в Торонті дня 23-го лютого 1986. Висловлені думки розвивають тематику Пластового Конгресу Третього розпочату Першою Сесією, яка відбулася під час IX Збору КУПО на Союзівці в жовтні 1984-го року. Бігом 1985 року тематика ПКТ знайшла свій відгук в обох країнах Північної Америки. В Канаді була вона порушена на річних Зборах Пласту Канади у лютому 1985 р., як також на Старшопластунському Ідеологічному Семінарі літом 1985 на Пластовій Січі. В ЗСА відбулися бігом 1985-го року, два Регіональні Семінари. У вересні 1985 такий семінар відбувся на сході ЗСА, в Н'ю Арку, а в листопаді 1985 на заході в Чікаго.

Центральною темою семінарів відбух у 1985 році були місце і завдання Пласту супроти української громади поселеної по континентах світу. Кульмінацією цих семінарів стала стаття пл. сен. Івана Винницького "Пласт і вічна українська діаспора" поміщена в числі 4(75) 1985 Пластового Шляху. Головні тези цієї статті були предметом кількакратної дискусії на сходинах ГПБулави і були прийняті як основа для дальшої праці Конгресу.

Думки висловлені в трьох статтях сьогоденного числа Пластового Шляху поширюють одне з ключевих питань поставлених під час дискусій 1985-го року і висловлених у статті друга Винницького: "яке моральне право мають як Пласт так і батьки щеплювати в дітей третьої, або й дальших генерацій, окремішність від їхнього довкілля, їхніх співгромадян і їхніх товаришів".

Іван Винницький

БАТЬКИ ПЛАСТОВОЇ ДІТВОРИ І ПРОБЛЕМА ЇХНЬОЇ ДУШЕВНОЇ НЕПЕВНОСТІ

*(Доповідь виголошена на XVI КПЗ'їзді Канади.
Одна з 3-ох у дискусійній лаві.)*

ВСТУП.

На початку моєї гутірки хочу розповісти Вам один правдивий епізод з учительської практики моєї доньки. Вона вчителька української мови в суботній школі імени Цюпи Паліїв в Торонті. Ця школа znana з високих вимог і стандартів як щодо дітей, так і щодо співпраці батьків із школою.

Оксана відбувала "офіційну" розмову з батьком і матір'ю однієї учениці 3-ої класу. В дитини заслаба українська мова. Вона не дотримувала кроку в науці і була небезпека, що не перейде до вищої класу. Виказалось, що батьки говорять між собою по-англійському, а до дитини по-українському. Ключевим твердженням учительки було поперше, що батькам треба буде більше часу присвятити дитині, щоб допомогти їй із завданнями і наукою взагалі, а подруге перейти вдома на розмовну українську мову.

Батько уважно слухав, застановився довше над суттю завваг, а по застанові ствердив: "... то властиво Ви вимагаєте, що нам треба змінити увесь наш стиль життя". Відповідь була проста і коротка. "... властиво так..." Розмова і реакція були позитивні і не антагоністичні. Виглядало, що вже перед шкільною вивідівкою були у батьків застанови над цією проблемою. Візита закінчилась настановою батьків, що зміни будуть.

В контексті цієї гутірки для нас суттєвими є три окремі, на перший погляд від себе незалежні, моменти:

1. Молоді батьки, що (бодай в уяві старшої генерації сеніорів) самі стоять дещо на краю українства, бо говорять між собою по-англійськи, мають амбіцію, щоб їхні діти учащали до школи українознавства з високими вимогами щодо українства і знання мови.

2. Немає сумніву, що молодий батько дійшов до критичного пункту в житті. Він признав потребу "мінати стиль життя" і був готовий це зробити. Ясно рівнож, що мусіли існувати якісь основи, якісь засадничі переконання, які сиділи глибоко в його психіці, однак дотепер не були наголошувані й не діставали примату. Нараз вони вийшли наверх і почали диктувати зміну стилю життя.

3. Застанова над власним життям, життям батьків, прийшла і була спричинена потребами дитини; клопоталися за її долю. Потреба — імператив виховати дітей (за якимсь ще може неясним, внутрішньо може і підсвідомо диктованим, стандартом) примусила батьків остаточно до глибокої застанови; застанови, до якої можливо не прийшло б без дітей.

Моїм твердженням є, що образ батька зі школи Цьопи Паліїв (з моєї “притчі”) особливо маркантний для того, щоб навітлити суть проблеми поповнення рядів Пласту. Він також показує де джерело більшості проблем у виховній діяльності в Пласті. Суть цих проблем не є в дітях, а в батьках, себто в домах, звідки діти походять. (Цей випадок багатомовний теж і у відношенні до проблеми молодого сеніорату, хоч це окрема тема).

ЧОМУ УВАГА БАТЬКАМ?

У розважаннях над тим, якими проблемами повинен займатись ПКТ, була висунена теза (І. В. “Пл. Шлях” ч. 4-75/1985), що відповідь на питання “... для кого Пласт?” слід шукати, не описуючи дітей, а батьків; описуючи дома з яких діти походять. Застанови під час нашого панелью з цієї причини звернені до батьків, до родин. В черзі тверджу, що Пласт повинен служити тим родинам, де виховні цілі близько збігаються з ідейною метою пластового виховання. Пласт свідомо не повинен брати собі за завдання “ловити” і виховувати всіх дітей, які, мовляв, інакше загубляться і відпадуть від українства. Навпаки Пласт повинен ясно прийняти становище, що він ставить до диспозиції свою виховну систему домам, батькам, які вже заінвестували і далі готові інвестувати поважний вклад часу і зусилля для виховання дітей і мають до своїх дітей високі вимоги.

Насувається питання — хто і де саме є ті дома з виховними інтересами, що сходяться з інтересами Пласту. Є твердження, що таких домів мало, що вимога високих стандартів доведе до катастрофального спаду членства, і далі, що при зниженні стандартів не можна буде втримати задовільного стану членства. У моїй аналізі під час ось цього панелью вихідною точкою є те, що це твердження правдоподібно раціональне і така правдоподібність існує. Проте ж це не повинно змінити нашого підходу. В засаді я вірю, що домів з вищим прицілом буде відносно багато і досить, щоб поповнити ряди Пласту до задовільної кількості членства. Пласт не може зрадити інтересів

тих домів. Справа в тому, що інші молодечі організації можуть задовольнити потреби домів, для яких ці нижчі стандарти вистачальні. Пласт має служити інтересам саме тих родин, в яких максимальний приціл.

Дальша причина — чому увага батькам це те, що дискусія в Пласті і зосереджена акція і політика Пласту як організації, може поважно спричинитися до того, щоб кількість домів з високим прицілом збільшилась. Акція Пласту може стимулювати зріст прицілів. Прикладом того, про що йдеться, є батько з вступної “притчі”. Хотіння, щоб дитина учащала до відповідної школи робить сприйнятливими навіть зміни в “стилі життя”. І саме важливим є вщепити віру в рядових пластових виховників, що Пласт як такий, головнo в співпраці із школою типу школи ім. Цьопи Паліїв, може спричинитися до того, щоб штовхнути батьків, що дещо нерішені, непевні, на зміряння до вищого прицілу.

Знову ж це проблема співпраці з батьками, комунікації, дискусій тощо, з ними, а не з дітьми. Далі, тезою гутірки є те, що якраз на наступних кілька років приходить критичний період часу. Є відносно багато домів, що потребують такого поштовху до вищих прицілів. Вони майже з певністю будуть приводити і записувати дітей до Пласту і шукатимуть “добрих” шкіл. Однак, вони дуже нерішені, що саме вони хочуть, головнo в ділянці українства. Це ті дома з духовою непевністю. Саме і метою цієї гутірки є застановитися над характеристичними, основними рисами домів, з яких буде напливати пластова дітвора; і з тим над негативними тисками на стандарти Пласту, які з того впливатимуть.

ОБРАЗ БАТЬКІВ СЬОГОДНІШНЬОЇ ПЛАСТОВОЇ ДІТВОРИ

У виховних уладах Пласту є діти у віці від 7 до 18 років. На основі типового демографічного процесу їхнім батькам пересічно 30-45 літ, хоч між ними є теж і старші; головнo, коли в родині більше дітей і наймолодші ще в юнацтві. Більша частина батьків новацтва і юнацтва це або сьогodнішні сеніори, або ті, що колись самі пластували в новацтві, юнацтві, або старшому пластустві, однак з таких чи інших причин покинули активне членство в Пласті. А далі ще й тому, що членство Пласту в ранніх роках на поселеннях складалося виключно з т.зв. новоприбулих

або “діпістів”, то ж і сьогоднішні батьки пластової молоді це нащадки останньої повоєнної масової еміграції до нового світу. Канада становить певного роду виняток, бо тут під сучасну пору діти батьків з дальших генерацій становлять вже значний відсоток членства. Найстарші 30-45-літні родичі — це учасники перших новацьких пластових таборів на поселеннях. Учасникам перших юнацьких таборів стукає п’ятдесятка!

В черзі пригляньмось до кількох найзнаменніших для нас моментів минулого, які характеризують сучасне цієї групи людей.

1. Суспільний стаж

Це майже без винятку професійні люди з високою університетською освітою. Вони на добрих становищах, або незалежні професіоналісти, як: лікарі, адвокати, інженери чи книговоди, або на добрих становищах у великих індустріально-комерційних фірмах чи урядах, або вчителі. Це типова “середня класа” — middle class суспільства, мешканці суббурбії метрополії нового світу, власники домів, в більшості і дач, моторових човнів, тощо. Вони теж аспіранти на вищі кар’єри в економічному секторі країн поселення.

2. Вони друга генерація поселення

Це особливо важлива ціха. Друга генерація країн поселення — це або родженці нового світу або приїхали туди малими дітьми; себто ввесь процес їхнього росту і формування пройшов на терені країн поселення. В них немає навіть дитячих споминів з України чи скитальщини. Соціологічні студії вже задокументували особливі характеристики другої генерації: особлива непевність за вартість родової спадщини, загострене бажання не відрізнятись різко від довкілля, в якому живуть, і тому тенденція до втечі від традиції батьків.

3. Дух часу в довкіллі

Незвичайно знаменним є, що часово генерація наших 30-45-літніх майже повністю збігається з добою т.зв. baby boom; великого повоєнного демографічного зросту населення в новому світі. Теж слід пригадати, що для більшості з них студентське життя проходило в бурхливий період другої половини 1960-их і першої половини 1970-их років. А це, як знаємо, роки перевороту суспільств західного світу. Це доба гасел: “... геть від

традиційного...”, “суспільство гниле, а кожний, кому більше ніж 40 років, це кривлячий душею дволичник”; це період антив’єтнамських демонстрацій, бунтів і протестів на університетах, часи “hippie’s” і експериментування наркотиками.

Далі знаємо, що багато з цієї групи українців, а зокрема пластунів включились у вир студентського життя, і тому в загальний його напрям. Це сталося особливо в Канаді, але теж у ЗСА. Це ті молоді “ліві”, на яких з острахом дивилась назагал націоналістично наставлена “старша” генерація.

4. Домашня спадщина

Діди пластової дітвори, це “перша генерація” країн поселення. Приїхали вони хоч дорослими, то все ж молодими і більшість життєвого шляху пройшли у новому світі. Наймолодші з них це старші пластуни таборів Ді-Пі, студенти або абсолювенти німецьких, австрійських чи французьких університетів. Дещо старші — це молоді професіоналісти ще з України, “дивізійники” і свідома робітнича молодь “остарбайтери”.

В контексті цієї гутірки важливе те, що в більшості це молоді носії міжвоєнної патріотичної думки українського націоналізму. Це носії дуже глибоких внутрішніх емоцій, почуття свого роду релігійного пієтизму до нації, до абстрактного концепту України й українства та до “духа нашої давнини”, за Донцовим. Їхні почування висловлювали поети в піснях, як наприклад:

*... пісню волі ми пишемо кров’ю,
її силу вже чує ввесь світ...*

а даліше:

*... для Вкраїни ми усі живемо
за Вкраїну голови складемо.*

Немає сумніву, що у свій час це не були лиш трафаретні слова. Віра була щира, бо багато близьких товаришів цієї генерації, ті, що їм доля так судила, таки”... склали голови...” І саме в час повного розквіту цих, уже ностальгічних почувань на новій землі, проходило дитинство 30-45-літніх батьків сьогоднішньої пластової дітвори. І коли в цих батьків нема спогадів з України чи скитальщини, то напевно є спогади про безконечні розмови про поміч визвольній боротьбі та про прямо органічну прив’язаність їхніх батьків до “свого рідного”, хоч часом і незрозумілого, що воно саме таке.

Однак є ще один бік медалі домашньої спадщини батьків сьогоднішньої пластової дівтори. Бувши їхнім виховником (як новацьким, так і юнацьким) спорадично впродовж довгих років, я багатократно зустрічався з дивним фактом, — як мало сьогоднішні батьки знали про подробиці з минулого *своїх* батьків; минулого, яке часто було неймовірно цікаве, а в багатьох випадках навіть героїчне. Коли я розпитував самих їхніх батьків, то діставав потвердження, що дійсно їм, сьогоднішнім дідам і бабуням, приходилося дивно трудно говорити з дітьми про минуле в Україні, головне під час Світової війни. А ще трудніше було пояснити свої патріотичні почування. Отже, мало було в родинях розповідей про те, що можна було б назвати переданням інтелектуальної основи патріотичних почувань.

З того виходить, що генерація “новоприбулих”, дідів сьогоднішньої пластової дівтори, не найшла духової синтези між спадщиною, з якою приїхала до нового світу і реальністю щоденного життя. А неписаною ідеологією цього нового світу були, як знаємо, зовсім протилежні вартості. Це необмежений примат інтересів індивіда і його право задовольнити всі свої примхи, а рівночасно прямо зневага до ідеології типу тієї, що її привезли з собою діди. Цей світ розгортав можливості чесними способами досягнути особистий добробут, про рівень якого донедавна не було і мрії. Одночасно життя і обставини ніяк не давали змоги (навіть при найкращій настанові) конкретизувати девізи, про які співалось у піснях. Отож слід підозрівати, що тиск щоденного життя підмивав духову певність за правильність дотеперішніх переконань і ставив їх під скритий сумнів. Зі своєї сторони цей факт напевно залишив особливу відбитку на батьках сьогоднішньої пластової дівтори, а ця відбитка не могла бути позитивною. Ціла генерація виховалась в атмосфері духового роздвоєння, браку ясної і твердої візії і непевности за те, які властиво є їхні життєві вартості.

“ІДЕАЛЬНИЙ ДІМ” І ТЕЗА ПРО ДУШЕВНУ НЕПЕВНІСТЬ БАТЬКІВ ПЛАСТОВОЇ ДІТВОРИ

В другому розділі було твердження, що Пласт повинен служити україномовним домам з високим стандартом загального особистого успіху і глибокої відданості живучості української діаспори. Провадження таких домів вимагає особливого зусилля,

багато більше, ніж вимагає від себе типовий, пересічний дім співгромадян країн поселення. Крім того, він буде окремішний, своєрідний, а це відрізняє його, зробить його іншим, *different*” і принесе додаткові труднощі.

Пригляньмося ближче конкретнішим вимогам, характеристичним рисам і особливостям таких домів.

Поперше, дім буде просяклий українською культурою, і то не лиш з кухонним прив'язанням до форми української традиції, як наприклад танець, писанка, чи евентуально гра на бандурі, хоч все це є важливе. Тому, що ясно й виразно говоримо, що це дома, де батьки з високою освітою, то й самозрозумілим є, що просякність українською культурою означає ознайомлення (і постійне зацікавлення) історією, політичною ситуацією і соціологічними процесами України діаспори. У хаті буде українська бібліотека, в додатку до загальної, і українські газети та журнали. Батьки беруть активну участь в організованому житті української громади — часто стоять у її проводі. А коли організаційне життя не є ведене за власними вимогами досконалости, то ці дома включаються в спроби справу направити. А щоб це все було можливо, то ці дома відповідно устійнюють пріоритети поміж придбанням особистого матеріального росту, форм розривки і вакацій, товариського життя. Із нішими, і т.п. Згідно з цими пріоритетами устійнюють теж родинні бюджети включно з додатками на українські цілі.

Подруге, в домі буде особливий стиль життя, оснований на українських родинних традиціях. В родині панує українська мова. Будуть збережені обрядові ритуали, що зближують родину. Діти без сумніву навчаються в українських школах. У неукраїнській школі понадпересічні успіхи. Цей особливий стиль життя означає те, що батьки бюджетують час так, щоб могли дітям допомогти в науці, а теж, щоб самим підвищити своє знання, коли цього вимагає поміч дітям (образ батька з “притчі”). Таке виховання дітей вимагатиме присвятити їм більше часу ніж на це присвячує поточна не-українська родина їхніх співгромадян країн поселення.

Виїзди у табори, на зустрічі, літні курси та пластові прогулянки і сходи ще більше відрізнятимуть дітей від їхніх товаришів із школи. Це все забиратиме дітям стільки часу, що вони правдоподібно занедбають приятельські зв'язки з їхніми шкільними товаришами не-українцями.

Потрете — цей дім буде американський, канадський, чи австралійський тощо. Він буде відносно заможний і приміщений в “добрій” ділянці. Батьки — це видні і поважні громадяни у своїй community й успішні у своїй кар’єрі. До їхнього дому часто заїздитимуть співпрацівники по професії, батька чи матері, не-українці, які не зможуть не завважити його своєрідності. Дім маркантно відрізнятиметься від типового дому цієї ділянки міста і теж від типових домів цих же товаришів по праці, як і виглядом, такі духом його провадження. Цей дім буде американський, канадський, австралійський чи англійський і аргентинський, але з ризиком. А це може напружити, або ускладнити співжиття з товаришами по праці. У крайніх випадках воно може пошкодити у в кар’єрі, коли недоля насуне на співробітника якогось шовініста анти-україніста. Все це буде враховане в життєвий план цих родин.

Коли читач порівняє в уяві список особистих знайомих з повищим описом ідеального дому провідної групи родин української громади, то є дані і на оптимізм і на песимізм. Поперше таких домів вже існує поважна кількість і завдяки їм двинулась українська діаспора дуже знаменно за останнє десятиріччя. І саме ці доми потребують Пласту з високим прицілом. Ці доми тепер звичайно у віці, де їхні діти є старші пластуни, хоч теж зазублюється і вік юнацький, і молодого сеніорату. Однак є і чимало блискучих примірів таких домів і між генераціями 30-45-річних батьків, описаних в попередньому розділі. Ці доми бодай в Канаді найшли особливо жваве порозуміння з передовими “свідомішими” домами українців попередніх поколінь поселення, а це створило надзвичайно цікаву перспективу дальшого розвитку українства.

Коли звертаємо увагу особливо на генерацію 30-45-літніх, то бачимо, що існує тенденція жити стислим родинним життям і шукати задоволення своїх товариських потреб поміж українськими родинками. Хоч це само в собі не конче позитив, то цього роду фізична комунікація це передумова до евентуальної пізнішої активізації в українській громаді, і тому це важливий фактор. Існує теж готовість віддати час і увагу вихованню своїх дітей. Старшій генерації й учителям може виглядає цього часу й уваги замало, однак без сумніву їх дають українські родини більше, ніж подібного стажу родини довкілля.

Стан недомагає і сугерує непокоїтись розвитком справи на майбутнє у трьох аспектах:

1. Часте спілкування в родині не-українською мовою. Це особливо болюче, коли обоє батьки добре володіють мовою. Без щоденного спілкування мова не розвивається впарі з розвитком життєвих зацікавлень. Коли справа кращає з приходом дітей (майже без винятку батьки *починають* до дітей говорити по-українськи), то мова вже кухонна. В результаті засадничо знання мови в дітей слабшає. — Примір це батько зі школи ім. Ц. Паліїв).

2. Мінімальна участь батьків в українському громадському житті. А особливо, коли ще додамо до цього критерій відчуття *відповідальності* за розвиток організованого українського суспільства в країнах поселення, то справа погана.

3. Духове відношення до українства. Воно заслабке, замало самопевне і його часті прояви в щоденному житті можна назвати “... щоб не було забагато українства...”, щоб не занадто відрізнитися від всіх інших співгромадян. Це надзвичайно трудне до схоплення поняття.* Маючи на увазі, що мова йде про передових людей, тих, що їм слід служити моделю для інших, то йдеться про брак свідомого рішення максималізувати український аспект своєї людськості.

Я саме описав повище ідеальний дім щоб позитивно назвати побажані риси людей і домів і оминати нарікання чи картання. Тверджу однак, що проблема існує, коли існують наступні зовнішні позначки, симптоми: коли батьки говорять до своїх дітей по-українському в дома, а переходять на чужу (англійську чи німецьку) мову в підземці чи крамниці; коли батько по телефоні з праці говорить до дитини по англійському, німецькому, бо мовляв, чує хтось із товаришів по праці; коли бракує часу на українську школу чи Пласт, бо діти перетяжені; коли в самих дітей нехитне ставлення до української школи чи українського товариства, це напевно “не впало з неба”, а походить з нехоті яка існує в домі.

Спорадичне виявлення цих зовнішніх позначок, річ ясна, не можна брати надто серйозно. Вони можуть бути хвилиною вигодою, щоб не творити зайвого замішання чи конспірації, не робити принципу з дрібниць. Однак коли вони повторяються стало, себто є стилем життя, то тоді вони є симптомом глибшої проблеми!

* Легко потрапити в безвихідну дискусію, як наприклад, хто кращий українець — той, що добре знає українську мову, але мало робить, чи навпаки; або — як цінити працю в порівнянні з характером і мораллю? — залишім таку пастку).

За причини на підвищі недомагання часто вважається лінивість, недбальство і особисті вигоди. Хоч людськими і питоменними багатьом є такі хиби, то, на мою думку, це надто спрощена і небезпечна інтерпретація. Небезпечна, бо вона надто гостро обвинувачує завелику групу батьків, а коли так, то ледве чи є правильною.

Однією з моїх тез про причини підвищених недомагань — це глибший комплекс; дуже складне відношення цієї групи людей до українства. Він, цей комплекс, вже названий душевною непевністю. А саме, запитують вони себе в глибині душі, чи має сенс і довготривалий глузд ця відданість українству, якої повище названий високий приціл безкомпромісово вимагає?

Чей же він вимагає маси часу, грошей, а може навіть дещо менших успіхів у професійному житті. Чи це все варта? Що саме дасть воно моїм дітям? А ще більше, тверджу, що багато членів цієї генерації, (як до речі багато “співгромадян — з — ризиком” наших країн поселення) мають сумнів в тому, чи мають вони моральне право вщеплювати у своїх дітей, членів вже третьої генерації, таку сильну окремішність від свого довілля? Додаткові питання це: Де тут місце патріотизму в сторону країни поселення? Де тут так широко поширений постулат про зло, яке походить з міжетнічних і міжнаціональних міжусобиць, які будуть, мовляв, стимульовані окремішністю і т.п.? А це не тривіальні питання!

З черги тверджу, що генерація 30-45 літніх є переходною генерацією під оглядом цієї душевної непевності. Ті, що їм сьогодні 45-55 років, як рівнож наростаюча молодь, 25-30 років, мають більше самопевне і позитивне відношення до українства. Тому, проблема особливо критична саме тепер, бо “проблематична генерація” це саме батьки теперішньої пластової дітвори.

Через душевну непевність багато з батьків “сидять на плоті” за англійським висловом. Їхнє сумління, свідоме і підсвідоме відчуття патріотичної спадщини, що її одідичили від своїх батьків (про яку то була мова повище), не дозволяє їм відректися від субстанції українства, залишивши лиш кухонні пов’язання з ним, як пироги і гопак або “my father was Ukrainian”. Тому ретельно записують дітей до Пласту і до добрих шкіл. З другої сторони вони часто не готові на вклад особистого часу, праці й духа, щоб віддатися українському в сенсі ідеального дому. Це вже вимагало б поважних змін в “стилі життя”.

На маргінесі слід застановитися — наскільки ця непевність, це бажання “... не забагато українства...”, ця часто підсвідома спроба найти спосіб, щоб був вовк ситий і коза ціла, є джерелом різних сучасних “шукань” в Пласті? Шукань за менш патріотичним Пластом, відділенням його від української політики, за тим, щоб зробити його, більш скавтським, щоб зосередитись над вихованням характеру, як також гін за “усучасненням” Пласту та знайденням так званих нових підходів включно з двоторовістю. Це вимагає окремої застанови.

РОЛЯ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПЛАСТУ

Як бачимо, то на існування душевної непевності є раціональні й об’єктивні причини. Вони є природним наслідком соціологічного процесу, який пройшла генерація людей, про яку нам ідеться. Насувається питання, як дати позитивну відповідь? Як найти ту певність, що варто віддати більше зусиль? Ба, чи і як можуть ті, що в це глибоко вірять, переконати решту, що спроба будувати життя на непевності і на “тільки трошка” українства може стати для них самих шкідливою? Оперативної відповіді, річ ясна, ніхто не має. Однак, слід ствердити, що Пласт як організація виховання молоді, з довголітнім стажем має обов’язок спричинити і посилити застанову над того роду питаннями.

На Пластові лежить обов’язок раціонально і логічно аргументувати причини і моральну рацію своїх високих вимог до батьків і дітей. Тому шукання відповідей на питання “... чи має сенс?” і “... чи є моральне право?” конечно на терені Пласту. Ці питання невказаним є збувати, наприклад, трафаретним відкликом до національного обов’язку, чи вимог допомоги Україні. Як вже не раз згадано, йдеться тут про людей, продукт періоду розвитку нового світу, де аргументи основані виключно на патріотизмі або візії, що обмежує “права індивіда” і т.п. не то що не переконуючі автоматично, але навпаки, є під сталим обстрілом.

Більшість членів генерації, про яку мова, вже свідомо вважають себе в першу чергу громадянами держав поселення і що їхня будучність і будучність їхніх дітей є і буде пов’язана з життям і розвитком цих країн. А держави нового світу були побудовані людьми і їхніми нащадками, що в більшій чи меншій мірі порвали з материком або зрезигнували з певних пов’язань з ним. Первісні творці США, Канади, Австралії, Аргентини, Бразилії і т.д. це в лексиконі скрайнього націоналізму — чи до речі дивного

новотвору, що зветься совєтським патріотизмом — це зрадники батьківщини. Прив'язаність до українства і відданість йому, пропоновані повище в описі ідеального українського дому в діаспорі, це щось нове, щось додаткове. Воно має моральну рацію і наскрізь позитивне. Для нього однак іще не має теоретичної розробки в літературі. Одинокa аналогія, і до речі досить цікава, це жидівська діаспора.

Тому вважаю дуже важливою здорову і відверту розробку т.зв. проблеми двох батьківщин і проблеми рівночасних лояльностей до різних держав і народів. Це хоч на перший погляд дуже теоретичні питання, однак вони (так бодай мені здається) засадничі для інтелігентної людини, що застановляється над упорядкуванням моральних основ свого щоденного життя і над тим як виховувати своїх дітей в діаспорі. Ця розробка є, я вірю, можлива на основі концепції так званої вічної української діаспори, яка творить загально-людське добро. Ця концепція вже була висунена в головних тезах раніше (Пластовий Шлях ч. 4/75 1985), однак вимагає дальшої розробки.

Отже, розв'язка питань "... яке право..." і "... чи має сенс..." вимагає глибокої застанови. Цю застанову вважаю найважливішим завданням ПКТ. (В усній версії цього панелю на КПЗ'їзді Канади я включив також аналіз на основі моделю культурної людини. За д-р Юрієм Русовим вона має три виміри: фізично-екзистенційний, вимір душі й вимір духа. Цей модель допоміжний в навітленні моральної рації окремішности в обставинах держав нового світу. Ця тема однак вимагає окремої статті).

ЯКІ ДАНІ ДЛЯ ОПТИМІЗМУ; ВИСНОВКИ

В попередніх розділах я старався начеркнути образ батьків пластової дітвори, їх місце в демографічному процесі діаспорного українства, обставини їхнього дозрівання, домашньої спадщини і деякі їхні характеристичні ціхи. Виходячи зі заложення, що Пласт не повинен знижувати своїх вимог я, застановився над можливими перешкодами, що стоятимуть на дорозі пляну на будуче, основаному на максимально високих вимогах. Стверджено, що найважливішою з них це душевна непевність генерації батьків (що їм 30-45 років). Непевність в тому чи виправданим є віддати конечний час, гроші й увагу, та примінити свій стиль життя тому пріоритетові, що називається

вічною українською діаспорою. На кінець хочу висловити і спробувати обґрунтувати свій оптимізм щодо правдоподібности що цю непевність можна, при відповідних стараннях, усунути. Це дає надію, що україномовних домів з високими вимогами до себе і своїх дітей тоді буде досить, щоб достаточнo поповнити ряди українського Пласту на найближче десятиліття.

1. Потреба середовища

Інтелігентна людина, що осягнула достаточний рівень успіху в професійному житті, різко відчуває потребу "проявитись"; дати вклад в суспільство, виробити собі особливе місце поваги поміж людьми, на яких повазі їй залежить. Отже, знайти ціль в житті в додатку до, і поза, власним домом. Але, найти середовище, об'єкт гідний того роду вияву, в суспільстві держав нового світу не так то легко.

В нашій громадській опінії, а також часто між учителями і виховниками, чомусь закорінилось переконання, що докільля країн поселення це якась особливо атрактивна пристань для всіх, що шукають такого вияву. І так пояснюється атрактивність денаціоналізації. Масони, доньки революції чи імперії, всякі "сервіс-клуби" роду "Ківаніс" чи "Ротарі", це приміри середовищ, де громадяни держав нового світу шукають місця проявитись, а вони, правду сказати, не аж так то атрактивні. Повторивши за Іваном Григоровичем (голова Комісії Громадських Прав при КУК — сам третьої генерації канадець), коли дійдеш до третьої генерації то нема багато спонук чи атракцій для денаціоналізації.

Ми часто не доцінюємо притягаючу силу нашого сильно-сплетеного суспільства. Хочу твердити, що приналежність до українства, до вічного діаспорного українства, що перехрещує кордони, є наявно динамічним і дає змогу корисних зв'язків, має всі шанси бути магнетом для здібних амбітних людей українського походження.

2. Імператив виховання дітей

Приведення на світ дитини примушує людину до зовсім нових застанов. Це знає кожний, що виховав дітей. Впливають зовсім нові життєві вартости і пріоритети. Приходить відчуття відповідальности не лиш за власну долю і успіх, але і за будучність нової істоти, дорогого індивіда, своєї дитини, нащадка. Нараз стає важною тяглість між минулим і майбутнім.

Стає важним родовід, походження предків, а з тим поновне відкриття вартостей, що були дорогі дідам. Стає важною рідна мова, рідні традиції. В клопотах за майбутнє дітей стає важною особиста культура, порядок, правопорядок в суспільстві, чемність, мораль і віра.

І так в клопотанні про дитину, приходить потреба готових рецепт, випробованих метод на те, що робити сьогодні й завтра. Це суть традиції й рівночасно її сила. Примір нашого батька з “притчі” надзвичайно знаменний, а рівночасно типовий. Потреби дитини дають поштовх до зміни стилю життя. Це нормальне і природне і в розробленні наших плянів для розвитку Пласту слід мати на увазі батька з моєї притчі.

3. Євшан зілля домашньої спадщини

Це третій фактор, що підказує оптимістичний підхід. Я переконаний, що спогади з дитинства і може часто підсвідомий зв'язок з глибоко вкоріненими вартостями “дідів”, є важливим впливом. Як вже було згадано, дитинство наших 30-45 літніх пройшло в атмосфері, хоч непевності та всеж пожвавленої відданості українству, його спадщині і любові до абстрактивного концепту України. Не має сумніву, що це щось подібне до спогадів про забави і вечерниці в підвалах перших українських піонерських церков, про яких вплив ностальгічно пише Мирна Косташ в своїй книжці “All of Baba's Children”.

Вірю, що ці свого роду осмозою набрані почування відіграють важливу роль, як прийде час вибору стилю життя і аналізу майбутнього; головнo коли безпосередній поштовх до застанови приходить через потреби власних дітей.

* * *

Отож переконливі причини на те, щоб оптимістично дивитись в майбутнє існують. Сила самого середовища і потреба гідно виховати дітей сприятиме тому, що молоді елітарні українські дома країн поселення будуть гравітувати до українського середовища. Є надзвичайно важливим, щоб Пласт задержав високий стан вимог як до характеру в загальному, так і до квалітету українства. Тому слід притягати до Пласту дітей з домів типу, який я старався описати. Це буде в противенстві до зведення вимог до найнищого спільного знаменника. Пласт все

повинен бути готовий пригорнути тих, що хочуть включитися, навіть коли вони з початку несуть тягар душевної непевності. Однак Пласт не повинен допустити до того, щоб їхній брак вимог до себе знижував загальний приціл.

Христя Ковальська

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИЧНОСТІ

(Доповідь виголошена на XVI КПЗ'їзді Канади.

Одна з 3-ох у дискусійній лаві.)

Тема дискусійної лави дуже обширна. Охоплює цілу серію ключевих питань, які заторкують поняття, що на них побудовані наші погляди про українську еміграцію, про роль Пласту та про ролі в ньому батьків. З більш індивідуальної перспективи тема дискусійної лави заторкує наше наставлення до себе самих, до тієї частини свого “я”, яка охоплює українську ідентичність.

Я працюю як психолог-консультант при школах в Mississauga. Моя праця при католицькій шкільній системі, себто в Системі Сепаратних Шкіл. Працюю у звичайних англійських школах, які в нашому контексті можна назвати школами “головного спрямування” (mainstream school). Також працюю в українській та французьких школах. У французьких школах навчання відбувається виключно французькою мовою. В українській — навчання проходить англійською мовою, з тим, що є щоденно лекція української мови. Очевидно, релігійний, культурний і традиційний аспекти програми підтримують чи, навіть, радше пропагують українство. Точно така сама ситуація у французьких школах.

Працюю безпосередньо з дітьми, з учителями, з батьками та із шкільною адміністрацією. Моя роль — помагати, коли вже існують специфічні проблеми, і також бути помічною, щоб запобігти певним проблемам (англійський термін — preventative model).

Моя праця дає мені змогу бачити розвиток дітей у двох відмінних ситуаціях: — у т.зв. “мейнстрім” школах, і в школах, які явно плекають певну національну чи культурну ідентичність. Я не збираюся подати вичерпну аналіз, я ж не збирала даних — не робила статистичної аналізи. Прямо хочу поділитися деякими

спостереженнями і кинути певні ідеї як стимул до дальшої дискусії. Хочу це зробити з перспективи “одиниці”, дивлячись на внутрішній розвиток дитини, — на розвиток у неї свого “я”, свого “ego”, чи радше розвиток ідентичності одиниці.

Чому така перспектива?

А тому питання — чи батьки мають моральне право виховувати дітей в українському дусі! — не тільки має наслідки для цілої спільноти, але й дає позитивні наслідки для внутрішнього розвитку кожної дитини. Цей внутрішній психологічний розвиток — чи то в дитинстві, чи в дорослому віці — це природне прагнення віднайти, — відкрити своє “я”. Процес цей часами болючий, але коли успішний, в основному доводить до внутрішнього задоволення. І тут постає питання — чи людина, яка ігнорує чи відкидає частину своєї ідентичності, частину свого “я”, може бути вповні щасливою? (Хочу тут підкреслити, що говорю не про матеріальне чи фізичне “щастя”, але про емоційно-духове щастя).

Тут варто розглянути докладніше поняття ідентичності.

Ідентичність (identity) — це частина людського “я” (чи “ego”), в якому людина зосереджує всі поняття і почуття про своє місце в суспільстві і про своє відношення до різних суспільних груп. Ідентичність — це продукт контакту дитини із своїм довкіллям — чи то школа, родинне життя, канадська громада, товариство однолітків тощо. — І саме цей контакт дає дітям, як і дорослим, відчуття тяглість і живучість між — 1) тим, що засвоєно найперше, 2) тим, що дитина тепер переживає, і 3) тим, що вона буде переживати в майбутньому. Коли нема конфліктів між цими трьома чинниками — постає гармонійна ідентичність. Однак, навіть гармонійна ідентичність мінлива. Тому, що дитина має постійно контакт із суспільством — своїм довкіллям, а це є той динамічний психологічний процес, який творить ідентичність, діє постійно.

Тепер звернімо увагу саме на українську ідентичність пересічної дитини, чи то в Пласті, чи в українській школі — там, де я працюю. Мова про дитину, яка є другою, третьою, часами і четвертою генерацією українців в Канаді. Їхні батьки виростили в Канаді, і хоч тих батьків тягне до українства (на це вказує факт, що вони дітей своїх посилають до української школи, замість до англійської), але правдоподібно ці батьки мають проблеми, щоб могли точно окреслити свою українську ідентичність. Тут я говорю про свою генерацію — трохи старших і трохи молодших. В

таких батьків постає так звана подвійна ідентичність (чи preventative model) — канадсько-українська ідентичність. Наставлення батьків до тієї української частини свого “я” має великий вплив на наставлення та розвиток ідентичності дитини.

Ідеально було б, коли два компоненти ідентичності спліталися в одну гармонійну цілість, тобто та риска між двома словами канадсько-українська повинна б символізувати гармонійне з'єднання, але, фактично, часто є прірва і дисгармонія між тими компонентами ідентичності. Вони часто змагаються з собою. У такому змаганні виграє сильніший компонент. “Его” шукає гармонії та відкидає чи ігнорує слабший компонент — в цьому випадку українську ідентичність.

Друга можливість — не відкидати, але розділити — збудувати психічну бар'єру між двома компонентами. І в такій людині постає своєрідна “культурна схізофренія”. Немає часу в деталях проаналізувати це явище, але всі ми знаємо людей, які потрапляють в надзвичайний спосіб відділити українську частину свого щоденного життя від канадської частини, тобто — товариство, професійне життя, погляди — інші в цих двох частинах.

Таке абсолютне відокремлення двох частин ідентичності нездорове явище, шкідливе і для одиниці, і для більшої суспільної групи.

Тоді постає питання — як можна з'єднати ці два компоненти в гармонійну цілість? Одна з можливостей, це коли українська ідентичність має форму родового зв'язку — тобто людина базує українську частину своєї ідентичності на тому фронті, що вона українського походження. Можна припустити, що поважна кількість людей в такий спосіб старається розв'язати проблему подвійної ідентичності не тільки в українській громаді, але й у загальному суспільстві. Про це свідчить широке зацікавлення традиціями, мистецтвом, танками тощо. Цей родовий зв'язок поміж генераціями є дуже важливий для здорового розвитку ідентичності, і є пов'язаний з особистими переживаннями дитини. Які ці особисті переживання? Чи то українська мова вдома, чи традиції довкола свят, чи церква, чи навіть сам факт, що батьки посилають дітей до української школи. У якийсь спосіб батьки дають дитині знати, що: 1. Вони українського походження, 2. Що дитина українського походження. І раз батьки — “відкрили двері” до тієї української частини ідентичності дитини, — вони мають обов'язок дитині дати змогу — можливість далі розвивати

ту ідентичність у позитивний і здоровий спосіб. Дитина в старшому віці сама вже вибиратиме — які аспекти свого “я” більше розвивати і сама рішатиме — чи деякі аспекти відкидати. На це іншого виходу нема.

У найкращих обставинах процес розвитку ідентичності болючий. На нього впливають не тільки позитивні, але й негативні чинники. Тому конечно, щоб батьки мали позитивне наставлення до певного розвитку ідентичності. Позитивне — не в розумінні ідеалістичної фантазії, але в розумінні реалістичного позитивного наставлення до дійсності.

У моїй праці часто зустрічаюся з такою проблемою — дитина має великі труднощі себе прийняти такою, якою вона справді є. Хоч частинно це пов'язане з наставленням інших дітей — так званий “peer pressure” до великої міри це пов'язане з наставленням батьків, які підсвідомо відкидають, ігнорують чи навіть понижують певні аспекти ідентичності дитини. І це явище я маю змогу бачити у всіх школах — французьких, українських, як і в англійських. Подам приклад. Батьки емігранти з Португалії каліченою англійською мовою, і то перед дитиною, твердять, що в них в хаті виключно англійська мова, щоб дитині було легше в школі. Це батьки, які мають тільки португальських знайомих, ходять до португальської церкви і правдоподібно говорять по-португальському вдома. Хоч з одного боку плекають національну ідентичність, ці батьки такою заявою підсвідомо дають дитині зрозуміти, що треба з тим критися, що це може шкодити в науці, і що національна ідентичність щось гірше. Але ж дитина знає, що вона португальського походження, тобто є чимсь гіршим.

Таке негативне наставлення до частини своєї ідентичності, свого “я” залишається. Тяжко людині з таким наставленням перейти процес позитивного внутрішнього розвитку.

Кожна людина унікальна — фізично, інтелектуально, емоційно. Питання “хто я — що я?”, на яке кожна дитина пробує відповісти, автоматично пов'язане з національною родовою ідентичністю — з питанням — “хто мої батьки, діди, прадіди”. Це ще один важливий компонент, який додає до унікальності людини. Ціль психологічного розвитку людини — це відкрити й прийняти свою унікальність, і також бажання те унікальне “я” якнайкраще розвинути.

Тому на закінчення хочу поставити питання — Чи мають батьки моральне право відібрати дитині можливість розвинути всі аспекти свого “я”?

Галина Котович

УКРАЇНСЬКЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ...

(Доповідь виголошена на XVI КПЗ'їзді Канади,

одна з 3-ох у дискусійній лаві)

Тема про українське виховання дітей мені дуже близька, важлива й актуальна, як мамі четверо дітей і як новацькій виховниці.

В останньому числі “Трембіти” — листка зв'язку українсько-англійської двомовної програми навчання в Едмонтоні появилася дуже корисна стаття визначного педагога д-ра Джіма Кюммінса, Онтарійського Інституту для студій освіти й виховання (Ontario Institut for Studies in Education). Він твердить, що досліді за останніх десять років доказують, що двомовність дитини (рідна мова дома, англійська чи французька у школі) може допомогти дитині у розвитку чуття мов і в загальному її успіхові у школі. Але важливо, щоб дитина постійно вивчала обидві мови. Коли батьки перестають говорити до дитини рідною мовою, думаючи, що цим чином у дитини поправиться англійська чи французька мова, то діти затрачують матірну мову, а при тому все ж таки можуть мати труднощі й у школі. У минулому багато дітей були покарані в школі, бо говорили рідною мовою й почали соромитися тієї мови. У таких обставинах двомовним дітям було трудно в школі й вони думали, що мусять зректися рідної мови й культури, щоб стати успішною одиницею канадійського суспільства. Учителі уважали, що двомовність дітей була причиною їхніх труднощів у школі. А суть проблеми полягає в тому — як школи трактували двомовних дітей. Їхня порада батькам уживати англійську мову вдома знизила рівень комунікації між батьками й дітьми, а це спричинило негативний вплив на умовий розвиток дітей і їхній успіх у школі. Кюммінс підкреслює, що як батьки навчають добре рідної мови вдома, то діти приходять до школи добре підготованими навчатися читати і писати на високому рівні англійською чи французькою мовами. Ці діти мають постійно кращі успіхи, й мовні та в інших дисциплінах. І чим краще дитина знає рідну мову, тим краще підготована вивчати іншу мову.

Ці наукові твердження сама знаю по собі. Я виросла в

Монреалі. У нашій школі постійно були першунами діти іммігрантів, переважно українці й поляки. Завдяки розумній дирекції нашої школи ми не відчували жодних причин соромитися того, що ми українці. Пам'ятаю, що кожної середи приходили отці різних національностей, щоб навчати дітей релігії рідною мовою. На українську Велику П'ятницю замовлені автобуси нас возили до церкви на третю годину. Це нам дало почуття, що ми спеціальні. Чи так було в усіх школах — не знаю. У середній школі сестри мало знали про українців, про український обряд, казали, що ми хрестимося зле, але нас було багато й такі речі нас скріпили. А в університеті МкГілл нам справляли часами проблеми студенти поляки й росіяни, з якими ми давали собі добре раду.

А тепер — чи ми як батьки маємо моральне право виховувати дітей на інших від довкілля? Так, наш святий обов'язок виховати дітей як можливо найкраще. Якщо дитина, яка добре володіє рідною мовою і має можливість краще вчитися й здобувати кращі успіхи, то яке маємо моральне право дитині цієї нагоди не дати? Уважаю, що рідна мова є дар, який ми повинні нашим дітям передати, і як у притчі про таланти, будемо колись перед Богом за це відповідати.

Якщо знаємо, шануємо і любимо свою мову й культуру, то ми можемо легко і природно ці почуття передати нашим дітям. Якщо це українство вкорінене в щоденне життя від першого дня, то діти не мають конфліктів на цьому тлі з батьками (маю на увазі дітей новацького віку). Навіть маленьким дітям їхню українську своєрідність можна пояснити казками, як ось, наприклад, "Півникова пригода" С. Кузьменко, в якій курчатко хотіло каченятком стати. Чи казкою про зернятко берізки, яке упало між ялини, чи як синичка вкрала яечко горобчика й з яечка вийшов такий горобчик.

Але тут такі важливе, щоб діти мали постійний зв'язок з іншими дітьми, які також україномовні, щоб не почувалися, що вони якісь дивні у порівнянні з сусідами. Із моїх спостережень уважаю, що це особливо важливе у віці 2 1/2 — 3 років, коли дитина починає добре говорити й усупільнюватися. Дітям шкільного віку треба дати до розуміння, що українські заняття мають першість, і не є вони до вибору. Тут також треба бути послідовним. Знаю батьків, які твердять, що їм українство важливе, але ходять на англomовну Службу Божу. А як говорять батьки до себе й з іншими україномовними знайомими? Я певна,

що на цьому пункті ніхто з нас не без гріха. А такі двоякі становища дітей лише баламутять. Дітям новацького віку також треба підкреслювати позитивно все, що українське. Всякі об'єктивні порівняння з іншими культурами можна робити щойно у старшому віці, бо дитина може винести помилкове поняття меншецінності, якого не збудеться.

Я жодних конфліктів не бачу виховувати дітей одночасно добрими громадянами Канади й вірними нашій Батьківщині Україні. Ми тут живемо, наші діти тут народилися, ми платимо податки, шануємо закони — не більше, ні менше як і іншонаціональні сусіди. Але вдома й у нашій громаді говоримо по-українськи, плекаємо українські традиції тощо. Нині ми громадяни Канади — завтра нас кинути може доля деінде. Але для дітей українців по цілому світі батьківщиною може бути лише одна Україна, бо це країна, з якої походить наш український рід. Тому конечно дітям і молоді треба вщепити відчуття ідентичності з цілим українським народом по цілому світі — тоді це поняття однієї батьківщини буде для них самозрозуміле. Я думаю, що проблеми виринають тоді, коли пробується говорити про дві батьківщини, про рідну й прибрану та давати інші неясні поняття.

У Альберті легко бути гордим свого українського походження. Українські піонери пробили шляхи дискримінації. Наш посадник міста українець, мало що не мали українця прем'єром! Тут проблеми не так між українцями й не-українцями, як між самими українцями.

У нас в Едмонтоні існують двомовні українсько-англomовні школи, де 50% навчання проходить українською мовою, включно з навчанням мови української як предмету. Коротко з'ясую дещо про цю систему, і який вплив це має на доплив дітей до Пласту. Мушу підкреслити, що майже всі з новацтва ходять до цих шкіл, але між україномовними вислів "з двомовних шкіл" популярно значить, що це мова про тих дітей, які щойно почали вчитися в школі по-українському, і їх є велика більшість. (Наприклад у першій класі на 28 дітей — 3 україномовних, у третій один на 25 учнів).

У програмі українська мова є друга мова дітей, отже для україномовних дітей користі є другорядні. У школі є українські концерти і свята — тоді вживають діти українську мову. Але цей рівень і якість українства у великій мірі залежить від свідомості і знання вчителів. (Наприклад, 22 Січня — Свято Державности — одні згадують, інші ні). Виринають проблеми — як пояснити

дитині помилки учителів у їхній українській мові. В одній школі св. Миколай увійшов до дітей із “Го-Го-Го!... А коли хлопчик довідався, що Свят Вечір припадає 24 грудня (бо в нас є два календарі), то прийшовши додому, він питався — чому вони йому казали неправду.

Батьки мають також різні вимоги до програми — одні хочуть, щоб дитина говорила по-українськи, інші бажають, щоб вміла читати і писати, а більшість задоволені тим, що дитина буде знати “спадщину”.

Із різних висловів моїх і інших дітей бачу, що дітям важко уважати українцями тих, які по-українськи не вміють говорити. А перевага цих дітей ніде поза школою цієї мови не вживає. Бувають також випадки заздрости й понижування ровесниками україномовних дітей, раз ті вже опанували англійську мову й краще вчаться ніж ровесники. Отже, до всього цього треба наших дітей приготувати, щоб вони не почали скривати своє знання, щоб могли мати спокій і повагу від заздрісних ровесників. Україномовні батьки мусять мати постійний і пильний нагляд на такі й подібні негативні прояви.

Українське писання і читання починається щойно в 2-ій класі. Отже, якщо україномовні діти не мають додаткової науки вдома, чи в рідній школі (у яких теж, крім однієї, перевага англомовних дітей), то їхній рівень читання і писання такий низький, як і в решті дітей. І деякі батьки, хоч свідомі, вважають це задовільним.. Але з цим ми мусимо числитися, коли укладаємо програму сходин, щоб жодних дітей не зразити.

Від листопада дотепер два рої (13 членів) залишили новацтво. Лишилося 32 членів, а 16 з них це нові. Це діти пластунів, або інших свідомих батьків. Із двомовної програми зголосилося і я прийняла 3 дітей (3 і 4 класи), бо їхні батьки вкладають багато зусиль, щоб діти говорити по-українськи. Та це війнятки. Я не жалію наразі, що прийняла цих дітей. Але великого допливу з програми не сподіваюся. Зрештою, в нас нема забагато виховників.

Пояснивши ситуацію, як все навчання достосоване до англомовних дітей, я вважаю, що україномовні діти на цьому тратять, бо якраз їм треба *більше* нагод уживати цю мову плинно з ровесниками. І цю прогалину може до великої міри виповнити інтензивна новацька програма. Я бачу, що ті батьки, яких турбує ця проблема, записують і пильно приводять дітей до Пласту. І

взагалі, у наших обставинах, щоб дати дітям солідне українське виховання, свідомі батьки мусять переступати й переступають границі парафіяльні, організаційні та всякі інші, використовуючи найкращі українські середовища й заняття для своїх дітей.

ВИХОВНІ ПРОБЛЕМИ

Уляна Пелех

Г А С Л А

І ЇХ ЗДІЙСНЮВАННЯ ПІД ЧАС ПЛАСТУВАННЯ

Шляхетна душа має пошану до самої себе.

Фрідріх Ніцше

Гасла “За прадідну славу!” (1986), “За батьківську землю!” (1987), “За віру Христову!” (1988) впливають із змісту твору “Слово про Ігорів похід”, в якому особливо яскраво віддзеркалюється духовість українського народу. Закликаючи в ньому русичів до єдності в обороні Руської Землі, невідомий автор, прославив хоробрість Ігоря, Буй Тура та все військо за те, що своїми грудьми стримували навалу “поганих” (нехрещених) половців на християнські народи, уважав це місцією Руси. Тому й “Князю Ігореві Бог показував путь із Землі Половецької в Землю Руськую” — пояснює автор.

Перше гасло має за мету пов’язати наше минуле з сучасністю, лучити наше життя в діяспорі з давніми традиціями, з цілою культурою народу. Друге гасло наголошує необхідність діяспори єднатися разом з народом, його дисидентами в боротьбі за державність України. Третім гаслом “За віру Христову” наголошено вагу релігійного виховання у Пласті, у родинах, вагу плекання релігійності в усьому житті пластунів, бо в ній є джерело духової сили.

Гасла проголошено в порозумінні з усіма КПС-ми, подано їх коротку інтерпретацію. Тепер подаємо дещо з матеріалів (сугестії для окремих уладів) про те як переводити їх у практичне життя. Всі гасла тісно пов’язані з підготовою до святкування 1000-річчя Християнства в Україні. Заплановано дві ЮМПЗ в Австралії (1986-

87) / і в Канаді (1987). Друга сесія ПКТретього своєю проблематикою переплітатиметься з гаслами.

Закладаючи підвалини скавтіngu, Бейден Пауел навчав:

“Вашими ділами хай правлять любов і добра воля. Кожен повинен змагати до щастя й особистого добробуту, але ж їх осягне те тільки працею для Бога й Батьківщини”.

Тому й була такою успішною скавтська ідеологія і метода, бо в ній наголошував Бі-Пі релігійність, патріотизм і необхідність у щоденному житті добрих вчинків, служби ідеалам. Скавти у Великобританії під час першої і другої світових воєн практикували те, чого вимагає від них скавтський закон (охороняли залізничні мости, телефонічні лінії, сторожили на телефонічних пунктах, радієвих станціях, опікувалися дітьми, пильнували багаж евакуованих і подорожніх, будували шатра для безпритульних, рятували людей після налетів тощо).

Тож обов'язком і пластунів є прямувати до ідеалів Бога, Правди, Добра. Бо кожна людина, що має розвинену духовість, осягнула її тільки працею для Бога і Батьківщини, виконуючи щоденно добрі вчинки, шукаючи правильної відповіді на питання: Хто я? Пощо я живу? Хто мої предки? У процесі розвою духовости великою рушійною силою є почуття особистої гідности. А це почуття виростає з національної свідомости, з емоційного пов'язання людини з минулим, сучасним життям свого народу та з турботами про його майбутнє. Тому Пласт наголошує потребу пізнання прадідної слави, боротьби за державність і поглиблення християнської релігійности в українському народі.

Поеднання цих трьох ідеалів життєвими практиками молоді в діаспорі сприятиме плеканню не тільки української духовости, але й її своєрідности. А вона, ця своєрідність — це багато позитивних елементів у духовості людей, (які гармонійно живуть у багатокультурнім середовищі), таких елементів, як: пошана до індивідуальности тобто культ Людини, яка спроможна “бачити крізь каміння Собор” (Сен-Екзюпері), яка дбає про вартості свого характеру як частки вартостей свого народу, бо прагне бути сином/дочкою свого народу, а не наймитом, як вірність своїй Батьківщині, яка виключає з духовости світовий універсалізм і конформізм — негативні прикмети духовости людини, людини, яка хотіла б служити людству тоді, коли неспроможна послужити рідній матері, яка не робить того, що вміє, з тим, що має, і там, де живе (Т. Рузвельт).

Співжиття громадян у багатокультурнім середовищі, де наявними є у щоденному житті взаємовідносини, оперті на пошані до Людини, до її індивідуальности, ушляхетнює їхню духовість, дає їм духовий спокій, збагачує характер, люди здобувають пошану до самих себе. А це веде до вищого, до ідеалу релігійної людини, до високої духовної чистоти. І мир на світі, за яким людство тужить, і про який тепер стільки пустопорожніх слів, можливий буде тільки тоді, коли між людьми заіснує щирість, любов, коли “носячи в серці рай любови і благословення, гаряче жадатимуть вони розлити ці божественні дари всюди...” (П. Куліш).

І Україні ніхто не зможе дати державности хитрими спекуляціями, а тільки великим і організованим поривом (В. Липинський).

Проекти занять до гасла “За прадідну славу”, що їх містимо далі, вимагатимуть пояснень і допомоги виховникам, щоб вони успішно могли їх перевести з новацтвом та юнацтвом. На сходах КВ слід познайомити виховників з відповідною літературою та матеріалами. Заняття на теми “Хто я?”, “Особисті осяги новацтва/юнацтва” допоможуть перевести матеріали в “Пл. Шляху”, зокрема ті, що були темами нарад Пластових Конгресів. Помічними будуть життєписи визначних українців, стаття Івана Винницького у ПШ ч. 4/1985 п.н. “Пласт і вічна українська діаспора”, статті — Х. Ковальської “Деякі проблеми ідентичности” і Г. Котович “Українське виховання дітей”, що їх подано у цьому числі ПШ.

Особливо важливо навітлити правильно дуже складну проблему “своєрідників”. Завдання трудне, бо вимагає орієнтації виховників у деяких теоріях філософії, педагогіки, соціології і психології, а може й політики.

Своєрідність пластунів походить із загально відомої вимоги — потреби вимагати від себе багато щодо духовости, характеру, освіти, виконання обов'язків, почуття відповідальности. Саме ці обов'язки, які вони беруть на себе добровільно, відповідальність за їх сумління виконання і є тією своєрідністю. Пластуни ж походять з народу, який довгими сторіччями не має держави. Але Бог наділив їхній народ інстинктом самозбереження. І тому члени Пласту свою шляхетну елітарність бачать ні в чому іншому, а в службі найвищим ідеалам Бога і Батьківщини. Вони не можуть, наприклад, зректися обов'язку плекання свого характеру дбати про добро народу, з

якого походять. Їм треба виконувати багато більше обов'язків, ніж тим дітям і молоді, які живуть на своїй землі у вільних країнах. Тому пластунам треба вивчати додатково українознавство, ходити на сходи, зберігати мову, дбати про добре ім'я українців, бути амбасадором свого бездержавного народу щодня у своїх середовищах. І навіть своє особисте життя планувати так, щоб воно уможливило їм "бути вірними Богові й Україні" (мати українську родину, щоб була змога активно працювати в українській парафії, громаді, докласти всіх зусиль — спільно з поширеною родиною — бабою, дідом! —, щоб у майбутньому і своїм дітям передати українську духовість).

Джерелом духової сили для успішного виконання обов'язків і вимог пластового закону буде українство, свідомість того, що в боротьбі за свою державність і самобутність народ здобув багато вартісних елементів у культурі. У цьому криється наша унікальність і загальна вартість української духовості й культури. Ми погоджуємося з Валентином Морозом, що "без українців світ був би бідніший, неповний, ненормальний..." Ми робимо вклад у світову скарбницю. І це признають нам знавці нашої духовості й культури. Уже в найстарших пам'ятках нашої культури, у релігійних і етичних переживаннях наших пращурів такі авторитетні автори, як грецькі історики Маврикій, Прокопій, дослідник духовості Княжої Руси росіянин Г.П. Федотов, голянець о. Луїс Буєр, Павло Алепський та багато інших чужинців (не згадуючи українських дослідників) — всі вони твердять, що руська давня культура дорівнювала біблійній, а в дечому переважала візантійську. Дохристиянська наша культура виявила вже своєрідну містичність духу, (земля для нас має особливе духове значення), наші предки славилися своєрідним духовим аристократизмом. Згадати б тут Руську Правду, у трьох редакціях якої нема згадок про кару смерті, високу педагогічну вартість Поучення дітям Володимиром Мономахом, почитання книжок, релігійність нашого народу "права і чиста", що впливала не з сухого розумовання, а з життєвого досвіду, вона виявилася у творчому активному і добродійному чернецтві, якому завдячує наша культура так багато на різних ділянках.

Із статті "Пласт і вічна українська діаспора" І. Винницький згадує про те, що проф. Ярослав Пелікан вважає, що, українці завжди відкидали універсальність тоді, коли її прийняття вимагало резигнувати з власного партикуляризму, окремішності. А це у висліді дало в Канаді те, що саме українці стали

ініціаторами й рушієм творення нового державного устрою так званої багатокультурної демократичної держави. Це, на думку автора статті, є чи не найважливішим внеском українців у загальнолюдську культуру. В цілому світі тепер є подібний стан. При цьому партикуляризм української діаспори, а зокрема в Канаді, тим більше зрозумілий, що українська Канада має вже свою 100-річну історію, українці в цій країні причинилися до розбудови її господарства, політичного і культурного життя.

Свою своєрідність члени Пласту бачать також і в тому, що їх стимулом для розвитку своєї української духовості є шляхетна мета — служити своєму народові, бо він тепер у небезпеці. Ось як Євген Сверстюк у своєму творі "Собор у риштованні" (що його Іван Кошелівець вважає шедевром есеїстики нашої сучасності) змалював занепад духовості у світі. Техніка, із своїми попутниками — байдужістю до зла, вигодою за всяку ціну, руїною родини, деградацією людини через погоню за матеріальними добрими до тієї міри, що вона — людина не почуває ніякої тривоги й легко піддається злу, руйнує відпорність на негативи в житті.

А в сучасній Україні стан ще загрозливіший. Там знищені християнські храми, традиції, занепадає мова, уряд веде боротьбу з релігією, діти та молодь не мають звідки почерпнути знання минулого, бо школа його зневажає, а книжки дистильовані від усього, що Боже і національне. Народ знеможений війнами й голодоморами, фатально зменшився біологічний приріст народу. Свідома провідна верства мучиться й вмирає в концтаборах, їхня творчість ліквідується, частішими стають ломання хребтів покайними заявами тих, що слабкіші духом. Марево духових злиднів у нашій Батьківщині стає щораз сильніше.

Все вгорі подане й багато ще докладніших і різноманітніших інформацій до проектів занять до гасла "За прадідну славу!" будемо подавати виховникам іншими шляхами, щоб всі подані пл. сен. Т. Онищук теми були глибше пов'язані з гаслом, зрозумілішою була доцільність виконувати ті завдання, які передбачує плян.

Наші пояснення стосувалися проблематики на рівні згаданих наукових теорій. А тепер деякі завваги щодо самих тем. Тема "Осяги пласту" поведе молодь до пізнання вартісних членів Пласту й громади у своєму місті. Улаштування виставки праць у іншомовних школах — великий вклад юнацтва у їхнє амбасадорство. Праця гуртка пластунів для громади — це добрий

засіб не тільки розвивати в молоді почуття обов'язку, потреби служити громаді, але навчити її різних форм тієї праці. А це ж така пекуча потреба нашого життя!

І українська туристична книжечка на потребу часу, дуже актуальна, а в процесі її виготовлення юнацтво багато навчиться про своє середовище, збагатить практично українознавство засобом не докучливого шкільного завдання, але приємної забави з власної спонуки.

Оборона доброго імені українців не тільки тому важлива, що особливо актуальна тепер, але вона уведе молодь у міжнародню проблематику, дасть змогу пізнати ставлення чужинців до України не з розповідей старших, але з власного досвіду. А це саме і є своєрідність нашого життя.

Про вартість теми "Наше життя" не доводиться переконувати. Тема ця це основна запорука вічності нашої діаспори. Тут і мова, і традиція і українознавство — творчість, а в ній матиме місце й духовість і характер, і проблематика і шляхетність душі з пошаною до самої себе, і мрія — все, що кладе поміст у майбутнє.

Група людей діючи разом, можуть досягнути успіхів, яких не зможе жоден індивід, бо діючи сам, ніколи не зміг би навіть мати надії те виконати.

(Ф. Рузвельт)

Шляхетна душа має пошану до самої себе.

(Фрідріх Ніцше)

Спокійне сумління робить людину сяючою.

(Байрон)

Немає свідка страшнішого, сильнішого обвинувачувача за сумління.

(Софокль)

Нормальне співвідношення є геній у робочому одязі.

(Вальдо Емерсон)

МАТЕРІЯЛИ ДО ГАСЛА НА 1986 р.

“ЗА ПРАДІДНУ СЛАВУ”

Дорогі Подруги і Друзі!

Як Вам відомо, цикл гасел на наступних три роки такий:

1986 — “ЗА ПРАДІДНУ СЛАВУ”

1987 — “ЗА БАТЬКІВСЬКУ ЗЕМЛЮ”

1988 — “ЗА ВІРУ ХРИСТОВУ”

ГПБ зобов'язалася вислати низку матеріалів, які допомогли б перевести ці гасла в пластове життя. Заплановано приготувати наступні матеріали до кожного гасла:

1. проєкти зайнять для всіх уладів
2. програму святкової ватри, теренової гри (чи інші зайняття) на табори УПН та УПЮ
3. програму станичної імпрези
4. матеріали та напрямні пов'язані з III Пластовим Конгресом

Пересилаємо перші з черги матеріали. Їх можна використовувати в краю на рівні станиці (пл. групи); сеніорського, старшопластунського чи юнацького куренів; а навіть і гнізда. Можна теж працювати уладами. Очевидно, до праці теж треба включити Пластприят.

Зайняття можна виконати скромно чи дуже амбітно. КП Старшини можуть поручити своїм станицям цілість матеріалу або вибрати зайняття, які особливо підходять даній країні, використовуючи тільки частину поданих думок. Можна й придумати свої оригінальні зайняття.

Обмежень немає! Просимо поділитися з нами Вашими заввагами та позвітувати, як переведено гасло на 1986 р. у життя.

За Головну Пластову Булаву:

(-) пл. сен. Василь Янішевський
голова

(-) пл. сен. Таня Онищук
член

Цьогорічне гасло матиме на увазі поглиблення національного виховання пізнанням проблематики української діаспори. Діаспора має завдання зберігати свою спадщину, нести допомогу Україні, а також, як “живий організм”, творчо розвиватися!

Щоб краще зрозуміти гасло та пропоновані зайняття, поручаємо залучену статтю з матеріалів до Третього Пластового Конгресу — пл. сен. Івана Винницького. Тут подаємо тільки декілька головних тез із цих матеріалів.

1. *Українці існують у діаспорі вже понад 100 років.*

2. *Українська діаспора — це живе тіло, яке розвивається та буде існувати вічно!*

3. Пласт може й повинен відіграти ключеву роль в розвитку діаспори. Тому Пласт повинен:

а) творчо й позитивно пов'язати любов до України з любов'ю до країни поселення.

б) *виховувати “своєрідників”*

У статті І. Винницького вжито слово “окремішники” або канадці, американці, австралійці тощо “з ризикою”. По деякій застанові поміж членами ГПБ устійнено замінити це слово назвою “своєрідники”. Себто, такі, що живучи в діаспорі в своєрідний спосіб відрізняються від свого довкілля.

Відрізняються через волевий момент, бо хочуть відрізнятись, бути іншими, ширшими, повнішими, одним словом “своєрідниками”.

Вони під кожним оглядом дорівнюють всім вальорам типових співгромадян своїх країн поселення, але рівночасно є гордими *носіями українського первня в діаспорі*. Цей первень є домінуючим фактором у визначуванні їхньої ідентичности. В ім'я росту й вічного розквіту цієї ідентичности, вони не вагаються, коли потрібно, відкинути нівелюючий тиск дочасного світового універсалізму й конформізму.

Щоб реалізувати гасло на 1986 р., слід перейти наступний процес —

- пізнавання себе
- індивідуально
- як члена вужчої громади, організації, міста тощо.
- у громаді країни поселення
- як члена української діаспори
- проаналізування минулого та сучасного
- самооцінювання
- планування, *творення* майбутности

Не вистачає знати про минуле. Треба простягнути нитку нашого існування з минулого в світлу оптимістичну майбутність. Найкраще виховання, яке можемо дати нашій молоді — це віра в майбутність України, української діаспори, та знання як цю майбутність здійснити. Чи можна краще прославляти своїх предків?

ПРОЄКТИ ЗАЙНЯТЬ ДО ГАСЛА “ЗА ПРАДІДНУ СЛАВУ” — 1986

Дивись статтю: Гасла і їх здійснювання під час пластування.

1. *Хто я?* (пізнавання себе, свого роду)

— виготовити родоводи... (родинне дерево, альбом предків тощо)

— хто мої предки? звідки вони?

Не кінчати на тому!

у формі — есею, ілюстрації, оповідання тощо, відповісти на питання — ким я буду, мої мрії, сподівання, де опинюся, з ким одружуся, яку бажая мати родину тощо.

Можуть виконати: УПН, УПУ, УСП

— на сходинах молоді, вечірках і т.п. оповідати про свої переживання та пригоди

— видати збірку спогадів, які зацікавлять молодь

— особистим контактом можемо оживити історію нашій молоді.

Може виконати: УПС

2. *Особисті осяги новацтва/юнацтва*

— кожний новак/новачка чи юнак/юначка приносить *один експонат* чи символ свого найкращого особистого досягнення.

— експонати можуть бути: надзвичайно добре свідоцтво (успіх) з української школи чи з іншомовної, нагорода за навчання, чаша чи стрічка за спортові змагання, відзнака індивідуально здобутої вмілости, подяка від когось за виконання якогось діла, знімка події, до якої новак чи юнак спричинився тощо;

— з цих експонатів зробити виставку

Кожна дитина зробила щось позитивного, чим хоче похвалитися!

Виконують: УПН, УПЮ

3. "Своєрідники"

— організувати панелі, дискусії, майстерні на тему — Що це значить бути "своєрідником"?

Виконують: УПЮ, УСП, УПС

4. Наша станиця, наш курінь, наше гніздо (минуле, сучасне, майбутнє)

— виготовити історію даної частини: збірками знімок, прозірок, книг, відзнак... награними інтерв'ю, спогадами письмовими та на відеограмах, фільмами...

— додати сучасний стан даної частини;

— теж додати думки про майбутність...(як виглядатиме домівка в 2020? пластовий табір на місяці тощо;

— зібрати матеріали, їх видати, виставити

— можна виготовити папку таких матеріалів: прозірок, відеограм тощо та вимінюватися ними з іншими станицями, країнами; (молодь мусить відчувати, що ми віримо в майбутність)

Виконують: усі Улади

5. Праця над собою (наголосити пластову програму)

— плекати пластовий світогляд;

— старатися якнайкраще вив'язуватися зі своїх обов'язків (у Пласті, школі, у своїх заняттях)

— провадити денник поступів; невдачі старатися позитивно сприймати;

— брати участь у конкурсах: "До Висот", в читанні книжок, зі знання практичного пластування...

Виконують: УПН, УПЮ, УСП

— дискусії, панелі, майстерні про самовизначення (в'яжеться з темою — суспільні індивідуалісти)

Виконують: УПЮ, УСП, УПС

6. Осяги пластунів (хто ми?)

— виготовити книжечку — реєстр колишніх та теперішніх

членів станиці, куреня... описати осяги цих осіб: у Пласті, в українській громаді, в громаді країни поселення, в професії — праці тощо. Ми не доцінюємо своїх пластунів!

Виконують: УПЮ, УСП, УПС

7. Виставка праць

— виготовити виставку юнацьких праць (завдань) на українські теми, які були приготовлені до іншомовних шкіл чи організацій;

— можуть бути есеї, прозірки, табелі, карти, збірки, сценки тощо

Пластуни використовують своє знання про українців та Україну в іншомовних школах (переважно з дуже добрими успіхами). За це їм належить признання;

Виконує: УПЮ

8. Визначні українці в країні поселення, в діаспорі

— пізнаймо наших визначних українців;

— перевести інтерв'ю з визначною особою, помістити в пластовій пресі;

— виготовити брошури, альбоми, книжечки про визначних українців у поодиноких ділянках... спорт, музика модерна чи класична, техніка тощо;

— розмножити матеріали та вимінюватися ними.

Виконують: всі Улади

9. Помагаймо громаді.

— zorganizувати гурток пластунів, які працювали б кілька годин кожного тижня/місяця в даній організації чи установі;

— це легкий спосіб впровадження молоді в працю діаспори

Виконують: УПЮ, УСП, УПС

10. Українська туристична книжечка

— виготовити брошуру з даними про українські установи, організації, церкви, домівки тощо свого міста, країни поселення;

— таку книжечку можна поручати пластунам, які відвідують чуже місто чи країну

Виконують: УПЮ, УСП, УПС

11. Оборона доброго імені українців

— створити пластовий гурток, який буде активно співпрацювати з місцевим чи крайовим комітетом “Оборони Доброго Імені Українців”.

— створити гурток пластунів, який буде слідкувати за неправдою та неточностями про Україну та українців у пресі, радіо, телевізії; будуть збирати такі матеріяли; та будуть реагувати листами, телефонами тощо.

Виконують: УПЮ, УСП, УПС

12. Наше життя

— писати та виступати у сценках, монтажах, відеопрограмах, які покажуть певні види нашого минулого, сучасного та майбутнього життя;

— готові сценки матеріяли поміщувати в пластовій пресі.

Виконують всі Улади

Найтяжчим завданням, що його маємо щодня — це розрізнити стан — бути змученим і бути лінивим.

Іспитом високої інтелігенції є здібність затримати в умі дві протилежні ідеї у тому самому часі й уявляти можливість дії. Наші характери є вислідом нашої поведінки.

(Арістотель)

Свобода думки — це життя душі.
(Волтер)

*Немає прогресу без свободи.
Воля є необхідною для самодисципліни.*
(Двайт Айзенгавер)

Лариса Фіголь

(член СУМ-у)

ВЧОРА, СЬОГОДНІ ТА ЗАВТРА СУМ-у, ОДУМ-у і ПЛАСТУ в діаспорі

*Участь у дискусійній лаві під час “Тиждня Пласту”
у Пл. Станиці Торонто, 1985*

ВІД РЕДАКЦІЇ:

Пластова Станиця в Торонті переводить звичайно дуже успішно т.зв. “Тиждень Пласту” з різноманітною програмою. У ній беруть участь — новацтво, юнацтво, УСП, УПС і Пластприят.

У 1985 році відбулася дискусійна лава на тему: “Вчора, сьогодні і завтра ОДУМ-у, СУМ-у і Пласту в діаспорі”. Лавою провадив пл. сен. Євген Ващук, предсідником сходив був пл. сен. Ігор Велигорський.

Тут містимо доповіді Лариси Фіголь з СУМ-у та пл.сен. Володимира Яроша, що були написані. Сподіваємося, що від представника ОДУМ-у інж. Л. Ліщини дістанемо бодай головні тези його цікавої доповіді. Він її виголосив з пам'яті, не мав написаної.

Джек Лондон, у своєму нарисі “Діти Морозу — Чілдрен оф фрост”, описуючи життя індіан на далекій півночі Канади — сказав: що найтяжча праця для індіанця була — **слід топтати**, тобто, йти поперед запряжених собак і протоптувати слід. Коли ми уважно подумаємо над цим висловом, то його легко можна вжити при обговоренні першої частини нашої дискусійної лави (першої частини теми), тобто, до — **вчора**.

Коли говорю **вчора**, то я думаю про тих перших наших піонерів українців, які тому **сто** років прибували до Канади і топтали сліди в західних провінціях Канади: корчували ліси і чагарники, орали ніколи не орану землю і не були певні чи ця земля щось вродить, будували собі хати. Це вони топтали перші сліди і приготувляли нам місце, будували церкви, домівки і боролися за своє політичне місце в Канаді. Тому я вважаю що є **два вчора: є українське вчора і сумівське вчора**.

Хтось може завважити, що нас обходить “колись”. СУМ постав тут в Канаді аж у 1948 році, тоді приблизно і Пласт, а згодом ОДУМ, і говорім про них.

Щоб говорити про “вчора”, то треба розділити на два “вчора”: моє особисте і моєї організації. Зачнемо з мого “вчора”:

Я народилася тут в Канаді, якраз вже проминуло моє дитинство — моє особисте “**вчора**”. Пригадую, як мама будила кожного ранку, мила, вбирала, чесала волосся, заплітала косу, годувала і виправляла до школи. Суботами батьки возили до української школи, до СУМ, а в неділю до Церкви. Треба признатися, що не все мені подобалося, що вони зі мною робили: школа, піяно, катехизм, СУМ, Церква, хор “Діброва”, — Боже, прямо часами жити не давали. То було моє вчора...

Сьогодні я стою між Вами з власної волі й вже працюю сама: в Крайовій Управі СУМ, в Управі Осередку СУМ, Управі ТУСМ, співаю в хорі “Діброва”, помагаю в АБН, у студентських товариствах і навіть сама йду до Церкви. З моїми ровесниками ми сперечаємося, нарікаємо на наших батьків. Так як вони колись, наші батьки, нарікали на своїх батьків за те, що не оборонили у 1918 році волі України а далі самі творили революційну епоху ОУН-УПА. Але коли подумати про наших батьків, тих “бунтівників” проти наших дідів, то запитаймо себе, а хто виховував наших батьків, чи не наші діди? Ми сьогодні нарікаємо на наших батьків, — а хто ж тоді нас виховував, — чи не наші батьки? Хочу я того чи ні, але моє життя не починається від мене, бо тоді я називалася б ЕВА.

“Вчора”, тобто у 1948 році, в Канаді було відновлено Спілку Української Молоді. Тоді СУМ навіть разом з Пластом користувалися спільною домівкою в Народному Домі на вулиці Ліппінкот. Звідтам їх випросили, і пластуни збудували свою домівку, а сумівці свою. Не місце тут переповідати те все, що сумівці зробили “вчора”. Цікаві можуть переглянути українські газети і там записано все, а дещо СУМ-Пласт і ОДУМ робили разом: Дні Молоді в Торонті, Експо, Олімпійська імпреза в Монреалі, вітали ми нашого Патріярха Йосифа І, В. Мороза й інше. Ту всю многогранну працю планували старші сумівці, а ми юнацтво маршували.

СУМ вкоринив себе цупко на тій новій землі, і у висліді мозольної праці сумівців, і при допомозі українського громадянства, майже кожний наш Осередок є власником, або

співвласником будинку та шести власних осель. Тільки б вже жити сумівцям, бо не треба домівок купувати, не треба осель. Але дійсність показує щось іншого. Чогось порожніють наші церкви, домівки й декотрі оселі бур’яном поростають.

Коли сумівці, наші батьки, вчора будували домівки, купували оселі, опрацьовували статuti, програму, правильники, то думали про тодішнє “завтра”, а для нас молодших це сьогоднішнє. Те, що ми робили вчора, вже є позаду нас, а сьогодні, коли ми плянуємо щось зробити завтра, то вже думаємо про майбутнє, і воно буде таке, як ми його заплянуємо й “як постелиш, так виспишся” — каже народня приповідка. Але завтра залежить не тільки від нас сумівців, пластунів і одумівців.

Завтра залежить від наших отців парохів, бо як вони будуть відправляти святу Літургію по-англійському, а в Франції по-французькому, у Німеччині по-німецькому і т.д., то завтра буде інше, як сьогодні.

Завтра залежить від сучасної української родини, бо як молоді батьки будуть у хаті говорити до своїх дітей по-англійському і не поведуть дітей до української Церкви, школи, до СУМ, Пласту, ОДУМ, — то не буде завтра української родини, опорожніють церкви й школи, і не буде української організації не стане української людини.

Завтра залежить від українських професорів, що викладають в університетах, бо як вони будуть вчити, що УРСР то є Українська Держава, то нащо було творити СВУ-СУМ, УВО-ОУН-УПА, і що це є такого Уряд УНР в екзилі? Тільки подумати в якому політичному хаосі знаходимося ми, сучасні виховники, аж мурашки пробігають, коли продумати про завтра. А чому ми кажемо, що є СКВУ (Світовий Конгрес Вільних Українців)? А якщо є вільні, то де ж є поневолені — в УРСР?

Ми сьогодні стоїмо й думаємо про завтра. І хоч завтра є закрите від нас, то воно у великій мірі буде таким, яким МИ самі його зробимо.

Одні напевно підуть за тією більшою половиною, що каже: “Айм канедіен анд лів мі елон”. І все ж таки, хоч тих “канадців” ми маємо вже найбільше і ще більше до більшости пристане, то не вони будуть рішати про завтра СУМ-Пласту чи ОДУМ, а рішати будемо ми, ті, що залишаться в цих організаціях. І не та “більшість” буде рішати про долю цілого українського життя в Канаді, про долю КУК, але та меншість, — бо таке є сьогодні й так буде завтра.

Тому, коли я думаю сьогодні про завтра, то мимоволі не знайшовши опертя тут, шукаю тієї духової опори в моєму поневоленому українському народі. Я не думаю про В. Щербницького, Ляшка, і не шукаю прикладу в Драча чи в Павличка (поети в Україні). Я хочу, чи не хочу йду до мого поневоленого народу, що відображений в символах (людських): Юрка Шухевича, закатованого В. Стуса, Сверстюка, Красівського, Січків, О. Мешко і других. Вони прикладом стають для мене.

Для мене стають також прикладом французи в Квебеку, які так виразисто ставлять на першість французьку мову. Як ось француз завдає собі труда в Саскачевані і не хоче заплатити поліції “паркінг тікет”, бо повідомлення не написане французькою мовою, я розумію, що французи приготують своє “завтра”.

Колись, тоді ще молодий Л. Лукіяненко сказав своїм карателям: “Навіть коли б я залишився сам один на світі, то й тоді не перестану боротися за Україну”. Перефразовуючи слова-визов Лукіяненка, як що ми, ота маленька меншість сумівців, пластунів і одумівців, з яких “більшість” посміхається за те, що належу до СУМ, що говорю українською мовою і вчу менших, за те, що йду до української церкви, що сперечаюся за “бути чи не бути” ЦеСУС-ові, і разом з одностудцями йдемо на Конгреси КУК, СКВУ, а влітку візьмемо наплечник і підемо на сумівський табір, і навіть як нас залишиться тільки маленька горстка, то СУМ буде ще ЗАВТРА.

Один із мудреців колись сказав: “Не чекайте на інших, станьте перші, а мільйони підопруть вас”.

Сходиться — це початок, триматися разом є прогрес, а співпрацювати разом — це успіх.

(Генрі Форд)

“Де зможу я тебе пізнати нескінченна природо? Тебе, душе, де? Ви джерело всього життя, від якого залежить земля і небо. Туди моя душа прагне. Ви нуртуєте, поїте мене і не вдовольняєте моєї туги.

(В. Гете)

Володимир Яріш

ВЧОРА, СЬОГОДНІ І ЗАВТРА У ПЛАСТІ

(Участь у дискусійній лаві під час “Тижня Пласту” у Пластовій Станиці Торонто)

Тема сьогоднішньої дискусійної лави охоплює понад 74 роки розвитку, життя праці, успіхів і невдач нашої пластової організації, тому й не легко сконденсувати цей довгий шлях у 15 мінутах.

Наша організація постала в 1911 році у Львові, завдяки трьом далековидцям-основникам, а саме д-рові Олександрові Тисовському (Дротові), Петрові Франкові й Іванові Чмолі. Базуючись на виховній ідеї світового скатінгу, метою Пласту було підготувати молоде покоління здорове тілом і міцне українським духом, покоління молоді до праці в громадах, проводити нею і бути носіями визвольної ідеї українського народу. Вірність Богові й Україні стала фундаментом нової організації. Успішність виховної методи в Пласті виявилась у духовості тієї пластової молоді, що була в рядах Січових Стрільців, а згодом і інших українських армій. Вона склала іспит повної зрілості.

У повоєнних 1920-1930 роках Пласт розвиває свої організаційні форми, далі базуючись на виховних методах скавтіngu, але й на ідеології українсько-визвольної боротьби. Починаються мандрівки по Україні, таборування, появляються пластові журнали і виховні матеріали і починається освітня праця в громаді. Постають улади УСП (1925), УПН (1927) і УПС (1930).

Розвиток і успіхи Пласту доводять якраз до його розв'язання польським урядом в 1930 році. Пласт переходить у підпілля, а поза межами України в Празі твориться Союз Українських Пластунів Емігрантів (СУПЕ), який не лише продовжує виховну працю серед нашої молоді, але й ширить у країнах Європи національну ідею українського народу.

Друга світова війна перервала всю пластову працю, але пластуни далі виконували національні обов'язки в Дивізії “Галичина” і в рядах УПА.

Відродження Пласту починається знова по війні в 1945 році в переселених таборах в Німеччині й Австралії. Молодь масово

вступає у пластові ряди Пласт відроджується у 62-ох місцевостях і нараховує понад 5000 членства. Відбуваються з'їзди, зустрічі, табори, відновляє працю пластове видавництво, наладнуються зв'язки зі скавтами і участь у міжнародних скавтських зустрічах. Цей період створив організаційну базу нашої праці, яка діє і досі.

В роках 1946-49 починається переїзд українців за океан і є початок пластової праці в країнах Північної і Південної Америки, Австралії, Європи й Африки. У перших роках праця розгортається повільно, бо треба було привикати до нового середовища по довгих роках скитальщини. Але згодом членство знову зросло, закуплено пластові домівки й оселі, почалися з'їзди, зустрічі й табори, рушила праця повним темпом.

За час свого 74-річного існування Пласт перейшов багато організаційних змін, бо цього вимагали час і обставини. Визвольні змагання вимагали не лише духового й фізичного розвитку молоді, але також військового вишколу. І Пласт це виконав. Розвиток продовж 20-30 років дав нагоду на оформлення організаційної схеми, на підготовку виховних матеріалів, включно з підручником "Життя в Пласті" і на вишкіл нових кадрів виховників. Старші пластуни, перейшовши пластові й військові вишколи, стали провідниками і будівничими не лише в Пласті, але також в громаді, втілюючи ідею українського відродження серед широких мас нашого народу.

Час підпільного етапу завів нові зміни в організації. Багато членів включилося в працю ОУН, а друга частина продовжувала працю з молоддю у таємних організаціях, маскуючись різними виявами громадянської праці. Цей спосіб конспірації придався не одному пластунові у воєнному часі в праці в ОУН і УПА.

Повоєнний час завернув нашу організацію назад до скавтської ідеї самовиховання, пластової дружби і приємних пригод "Великої Гри". Переселившись у нові країни, Пласт далі зберігає свої ідейні основи, організаційну єдність і своє українське обличчя. Однак, ми звернули дуже мало уваги на наше нове середовище і на наших співгромадян. Але це зрозуміле, бо ціла наша еміграція жила довгі роки по переселенні ідеєю повороту на рідні землі, і тому наші сусіди нас не цікавили. Ми створили своє гетто, щоб запобігти асиміляції.

Ця ізоляція Пласту від чужого суспільства і чужих впливів не дозволила нам виконати нашого найважливішого завдання в діаспорі, а саме — ширити правду про нашу поневолену

Батьківщину й страждання нашого народу серед якраз тих громадян, якими ми не зацікавились.

У 60-тих роках змінилася психіка молоді цілого західного світу. Піднісся рівень знання, спеціально технічних наук, молодь почала цікавитися своїм фізичним і суспільним середовищем, почала відкидати багато з традиційних вартостей своїх батьків, згодом супротивляться деяким, тепер неактуальним формам у пластовій програмі. Чому вивчати морзетку, ми ж живемо у віці комп'ютерів, ракет і подібних винаходів? Чому знову вивчати історію і географію України, коли це вже виконують компетентніші школи? Чому ми далі вважаємо країну нашого поселення "чужою країною", коли для народженої в ній молоді вона є рідною?

Очевидно, що прийшов час на зміни в пластовій програмі — і зміни зайшли, тільки не ті, що їх бажала молодь. Замість "Великої Гри", головним завданням Пласту стало збереження української мови. Наш провід, збудувавши складну і коштовну адміністративну бюрократію, не готовий застановитися ані над вимогами молоді й виховників, ані над критикою, яка появляється у Пластовому шляху вже від 60-их років.

Який наш стан сьогодні? З датою 31 грудня 1984 року в Канаді було приблизно 250 членів новацтва і 300 членів юнацтва, з тим, що в одній станиці вже нема новацтва, а в одній з більших станиць було тільки 7 новаків і 3 новачки. Цей стан можна б оправдати браком дітей, але не тоді, коли батьки переписують дітей до інших організацій, або їх не посилають ніде. Наше юнацтво бере участь у сходинах, бо цього вимагають батьки, але не проявляє великого зацікавлення чи ентузіазму до пластової діяльності. Причин на це багато: станичні старшини не зацікавлені виховною працею; з виховниками ніхто не працює, їм не помагає і їх не підтримує; брак готових виховних матеріалів; брак цікавої програми та інші причини.

Яка перед нами майбутність? Не надзвичайно успішна, якщо в короткім часі не заведемо в Пласті певних основних змін. Ми мусимо застановитися над вимогами молоді, їх батьків і відчуженого пластового активу, ці вимоги продискутувати й тоді відбудувати те, що зникло з пластової програми.

Ми мусимо вивести Пласт з нашого гетта на ширші шляхи світового скавтінгу, дати нашій молоді ширше поле до "Великої гри", більшу ініціативу до пластового змагу і більшу відповідальність за напрям нашої організації.

Ми повинні докласти всіх старань, щоб довести до зближення і співпраці всіх наших молодечих організацій.

Наші проводи треба упростити і змінити тих провідників, які вже роками традиційно є на постах, але не є здібні сприйняти нові ідеї, співпрацювати з молоддю.

Наші пластові улади треба тісніше з'єднати, щоб переходи з уладу до уладу стали автоматичними, і щоб ані один новак, юнак чи старший пластун не були довше без пластової хустини після того, коли приходить час її змінити на хустину іншого уладу. Тільки через забезпечення тяглості поміж уладами забезпечимо єдність у нашій організації.

На кінець, я залишив найтяжчий внесок — віддати навчання мови українським школам і курсам та змінити новостворене гасло “вивчи українську мову і станеш пластуном” на старе, випробуване гасло “стань добрим пластуном, і станеш ліпшим українським патріотом”.

Тоня Горохович

ПЛАСТОВИЙ ЗАКОН І НАШІ БУДНІ

Шукаючи за причинами труднощів у намаганні поглибити виховний процес, часто повторюємо, що вони у

а) бракові вишколу для пл. провідників,

б) бракові пластових матеріалів, відповідної літератури

Розгляньмо — чи справді причини ці основні? Вишколи мають свою вагу — це ми всі добре знаємо. основна їх вартість у тому, що вони дають нагоду узгоджувати важливі виховні проблеми в гурті виховників, які реалізують виховний процес, що в гурті виховників є можливість обмінюватись досвідом. Проте, надіятися і твердити, що сам вишкіл забезпечить нас добрими виховниками, ніяк нема підстави. Ми ж таки постійно відбуваємо вишколи, постійно великі кошти витрачаємо на курси, з'їзди, наради виховників, а відповідальних пл. провідників дошкульно бракує. Можна давати багато відповідей на те, чому ті, що відбували вишколи, не є активними й успішними виховниками, навіть і тоді, коли деякі з них працюють з великою посвятою і

великим вкладом енергії. У випадку молодих виховників, думаємо, причина їх неуспіху в тому, що вони неспроможні давати собі раду з труднощами у праці. А труднощів багато:

а) Якщо виховники самі ще вчаться — у них бракує часу й змогли добре підготуватися до зайняття.

б) Вони не мають достатньої допомоги збоку своїх провідників (кошових, зв'язкових, провідників КВ). Невдачі, труди дуже швидко вичерпують їх запал, віру, ентузіазм і витривалість, які навіть при меншій підготовці й при бракові досвіду уможливають працювати їм успішно. Знаємо, що перші наші виховники у Пласті, які творили Пласт, шукали змісту й форм вияву його, але були вони міцні індивідуальності й могли настільки впливати на не пластунів, що їхні прикмети характеру пластунів від них успадковували, одідичували.

Не забуваймо, що кожна ідея, якщо переходить від покоління до покоління, наражена на небезпеку зійти на манівці, на викривлення через неправильну інтерпретацію, негативні впливи, а через те втратити може атрактивність і силу, збуденіє, стане “дзвенящою міддю”, шабльоном. Якраз така небезпека щораз більше тепер нам загрожує. Прикладів на кожному кроці. Юнаки складають проби. Мета її — дати нагоду юнакам зглибити, скріпити національну свідомість, зрозуміти багато проблем і пережити радість засвоєння певних чеснот, умінь тощо.

Що ж є у практиці? Виконання вимоги практичних занять зарадности під проводом виховника переводиться у формі відвідування і оглядання с.г. тварин та написання есею англійською мовою про коні. (Таке було!) Запрошена провести на нараді впорядників молода провідниця — добра й солідна комендантка таборів юначок, вклала багато зусиль у підготовку цього зайняття, поборола багато перешкод, щоб прибути на сходуни, але не було учасників цих занять, бо зв'язкова не допильнувала доброго повідомлення.

Тому від відповідальних проводів мусимо вимагати дуже уважливої опіки над молодими виховниками. Кожний пост у Пласті дуже відповідальний, але надрядні виховні проводи мусимо добирати особливо уважно. Ними повинні бути найкращі з-поміж нас, гідні почетею пл. провідника, які зуміють додержуватися напрямних провідної ідеї.

Виховники повинні мати допомогу від зв'язкових у доборі матеріалів на години, у плануванні праці гуртків, в аналізі поведінки членів гуртка, щодо їх успішності у школах, у Пласті,

щодо співвідношення з батьками та всіма домашніми; неможливо, наприклад, толерувати того, щоб юнак діставав відзначення у Пласті, коли самі батьки мають багато побажань щодо його поведінки, щодо праці в гуртку, при підготовці до проб. Складання проби — це не ще один шкільний іспит, але засвоєння пластового стилю життя послідовне виконання постанов гуртка і проводів в дусі Пластового Закону.

Володимир Соханівський

ДЕЩО З ТРУДНОЩІВ “ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ”

Я цікавився ПШ посередньо чи безпосередньо багато років, а конкретніше, від часу, коли ним займався св.п. Юрій П'ясецький, який заохочував мене до співпраці. Будучи головним референтом видань через дві каденції, я гакож дечого навчився і знаю про клопоти, почавши від адміністративно-фінансових, труднощів з друкарнею, коректою, тематикою та хронічним браком співробітників-дописувачів тощо.

З офіційної точки зору ПШ є органом пластової думки й інформації про Пласт. А що це є пластова думка? На перший погляд це річ ніби знана, а подруге її можна б було залишити тим нашим одиницям, які “люблять собі сушити голову” такими справами чи параграфами. Чи є це думка ГПБ чи ГПР, КПС-ів, З'їздів, КУПО? Чи це є те, що дехто з молодших називає поглядом “естаблішменту”? Мені виглядає, і це можна висловити, що пластова думка це взагалі думка чи мисль порядної української людини, яка (думка) вкладається у рамки пластової ідеології та з нею синхронізує чи бодай не супротивиться трьом Головним Обов'язкам Пластуна і Пл. Законів. Інколи саме наставлення молодих чи старших до поняття “естаблішменту” є критичним чи бодай критикуючим. Але тому, що наш “естаблішмент” є демократично вибраний, — то його думки є нашими думками, де загал мав можливість робити певний вклад чи зміни в житті нашої Організації. Це є дуже позитивне явище. Але помимо того справного і спокійного життя, нам було б нудно, без якихось особливіших культурно поставлених конфронтацій (не

кулаками), конфронтацій ідей, поглядів, течій та щирих, навіть пристрасних дискусій у дружній атмосфері. Ми ніколи не мали намічених особливіших тем до ПШ. Один дораджує поміщувати все тільки на пластові теми, інший кричить не давайте літературних статей, бо на це є інші журнали, ще інший боїться тем на політичні теми, щоб це “нерозпартійнило” Пласту. Інші дораджують поміщувати нові речі-інформації з науки психології, філософії, соціології, літератури тощо, бо вони всі мають певний вплив на формування світогляду і характеру молодого і взагалі людини.

Маючи на увазі, що ПШ повинен у якісь формі допомагати виховникам, — то чому ж би не поспробувати дати можливість їм та іншим провідникам по уладах висловити їхні спостереження, поради, думки? Деяку частину ПШ варто б залишити для спроб і заохоти розвитку журналістично-публіцистичної ділянки для членства Пласту та поміщувати статті з різних ділянок людського життя навіть політики, бо визволення нашої Батьківщини є річчю політичною.

Тому моє прохання до ГПБ і її комунікаційних середників:

1. Заохотити провідників з поодиноких уладів, їхні булавки співробітників пересилати до ПШ їхні гутірки, головніші думки чи доповіді з курсів, семінарів, зустрічей тощо.

2. Попрохати редакторів всіх важливіших льокальних чи курінних видань присилати до ПШ по одному примірнику для еventуального використання для загалу нашої Організації.

3. Я не раз бачив гарні дописи в нашій пресі про Пласт чи пластову діяльність, чи успіхи поодиноких членів, то чому ж би не післати щось цікаве до хроніки у ПШ для інформації членства Пласту у світі? Ці речі напевно улегшать комусь у будучому писати історію Пласту.

Ось я кинув лишень декілька думок, персональних опіній для пригаду нашою членству. Ви платите за журнал (частину заплати за ПШ йде на недобір за “Готуйсь” і “Юнака”), тому маєте право і ОБОВ'ЯЗОК мати вплив на його зміст, напрям, тематику і періодичність публікації. ПШ буде таким, яким ви захочете, щоб він був. На мою думку він має великий потенціал, але без співучасті і конкретного вкладу праці — цей потенціал згарає у собі. А це велика шкода для всіх.

ГАСЛО ПРАЦІ “ЗАХОЧЕШ — ЗДОБУДЕШ!” —

ЙОГО АКТУАЛЬНІСТЬ У ЩОДЕННОМУ ЖИТТІ

Наше гасло “Захочеш — здобудеш!” стосується до кожного члена Пласту й кожної ситуації в його житті. Бо хто з нас може жити без успіху, не мріє здобути вершок у життєвій мандрівці? Наше гасло вічно актуальне для людей, які не животіють, але завжди шукають “свого Кавказу”, дивляться вгору, мандрують не тільки звичайними дорогами життя, але й намагаються піти його верхами. Що ж значить “верхи життя”? Це значить постійно бажати великого, хотіти змагатись з трудами, тобто бути справжніми пластунами, не змодернізованими в негативному сенсі, але такими, які реалізують Божі й пластові заповіді в житті.

Таких пластунів ми хочемо бачити в першу чергу на постах виховників. Люди-виховники — це початок і кінець усіх змагань Пласту — виховної організації. Та чи тільки Пласту! Кожне середовище — Церква, військо — всі вони мають мету формувати людину згідно зі своїми основними завданнями — Церква дбає про збереження моралі й етики, школа — розвиває інтелект, військо — плекає дисципліну й відвагу, а всі разом мають збагачувати красу людської душі, характеру. Всі ці середовища доповнюють себе, дбають про здорове суспільство. І таке доповнення діє також у Пласті, кожний член пластових уладів має вплив на добрий стан цілого Пласту, якщо він живе за заповідями Божими і пластовим законом. Бо те, що члени роя, гуртка виконують успішно свій плян праці, дає виховникові багато радості, збагачує його вірою в успіх, виховник у житті наглядно бачить, що він здобуває один з верхів.

Уявіть собі іншу ситуацію — коли хоч один з членів гуртка не виконав свого обов'язку, це буде причиною неуспіху, а з тим і знеохотить інших, бо часто така дрібниця, як передача штафети — повідомлення про важливу збірку — може стати причиною неуспіху й знеохоти виховника й членів гуртка до праці.

Найбільша проблема Пласту — це брак запалених ідейних виховників у такій кількості, яких потрібно для охоплення членства у виховних уладах.

Чому їх бракує? Часто чуємо — через те, що нема вишколів. Але це не одна причина. Те, що замало старшого пластуництва ангажується у виховній діяльності — це ознака куди поважнішої причини, як тільки брак вишколів. Чи справді виховника можна вишколити, щоб він став таким, якого ми потребуємо — ідейним ентузіастом? На нашу думку — йому вишколом можна допомогти розв'язувати виховні проблеми швидше, успішніше, з меншою витратою енергії, але ніколи, ніякий вишкіл не може когось виховати на виховника. Виховником, як і вчителем треба народитися. Виховник, як і мистець, поет чи письменник не може не писати своїх дум, не ділитись “храмом свого серця”, він мусить їх передавати іншим. Це так гарно висловив поет Павло Филипович: “слова впливаються в розмову, одне від одного беруть понову, красу і силу.” Краса поведінки, краса душі, характеру, бажання посвяти, розвинене почуття обов'язку, ці вартості людини, її душа — наче інструмент, струни якого заторкнені у відповідному місці та часі дають гармонію. А вона — гармонія впливає на довкілля, заставляє і його хотіти здобувати верхи.

Часто тепер нема такої гармонії в Пласті. Яка причина явища?

— Буває втома, при цьому не фізична, бо ця не така страшна, вона швидко минає, психічна ж — прикріша, бо вона вимагає довшого часу й більших зусиль для лікування. Буває незгідливість (з різних мотивів) однієї із струн із загальною тонацією, а це вимагає напруги самої природи струни, чи її натягнення, з яким вона лучиться в даному інструменті.

— Частіше всього у нас буває те, що окремі струни члени Пласту, їх душі у загальній пластовій гармонії звучать дисонансом. Вони почувають себе зле в пластовій спільноті з різних причин, тоді шукають інших вражень поза своєю організацією. Думаючи, що ті середовища, які не вимагають зусиль, а тільки роздають похвали, нагороди, розвагу, але ж чи можуть вони дати корм для душі? Це очевидно не так! І ті, хто відчуває глибший сенс життя, хто пережив справжню пластову гру, вони ніколи не перестануть хотіти здобувати, змагатися. На жаль, чи на радість, випадків, що члени Пласту відходять з своєї організації і активізуються в інших нема багато. Звичайно вони себе добре почувають у Пласті, бо тут є нагода і змога проявити себе на різних постах, у всіх ділянках, дослівно у всіх. Тривожним є те, що великий відсоток молодих членів відходять з Пласту

тому, що змучилися ходити верхами, що відповідальність, обов'язки перешкоджають їм, вбивають радість служби ближньому, Батьківщині, вони волять жити буднями і ходити банальними стежками життя.

У зв'язку з проблемою виховників нам треба визначити таку напрямку:

* Провести серед старшого юнацтва і старшого пластуна цілий ряд світоглядних розмов на теми окремих розділів "Великої гри" Ю. Старосольського. Для загалу членства мабуть ця книжка, її зміст невідомі. Доцільно також познайомитись із змістом брошури Миколи Шлемкевича "Прогулянка до великої столиці". На ці самі теми, але на рівні юнацтва випрацювати статтейки й поміщувати їх в "Юнаку", чи видати окремо брошурою. Статті ці повинні подати ілюстрації — приклади з конкретного життя юнацтва і старшого пластуна з наших сучасних обставин. Поруч з цим намітити ми повинні найпотрібніші матеріали для виховників, їх приготувати — підручники для гніздових, зв'язкових, кошових. Ще сьогодні ми спроможні це виконати, а за кілька років вже може бути запізно.

* Унормування змісту і форми здобування пластових проб. Вимоги проб тепер наголошують знання. Нема зовсім перевірки поведінки, постави. А це розминається з метою. Завданням Пласту в першу чергу дбати й перевіряти поведінку членства, творити опінію й популяризувати її вимоги щодо поведінки членства. Нічого нового — кожний подумає! Але незмінними є людські ідеали, змінюються тільки інтерпретації їх, практика реалізації їх у щоденному житті, бо це залежить від духовності покоління даного часу. Щоб наші пластові проби могли виконувати свою виховну функцію, треба нам виготовити відповідні матеріали, для вжитку юнацтва, щоб вони були доступні молоді — відповідно опрацьовані з прикладами про сучасне життя.

* Підвищення виховної функції таборів. Вони повинні бути різного роду — гурткові (виміна гуртків поміж осередками, країнами), курінні, спеціалізаційні, з наголосом на спортові заняття, на мистецькі, мандрівні, співочі, історичні, фолклорні тощо, які вносили б в життя юнацтва свіжість і бадьорість. Треба провести відповідні вишколи для підготовки інструкторів, програм тощо.

* Наладнання праці Кадр Виховників по осередках, щоб їхні плани були узгоднені з гаслами КП Старшин, щоб виховники могли діставати від провідників КВ потрібні поради, вказівки, матеріали та заохоту для праці.

Тоді будемо відчувати, що ми в праці йдемо добрими стежками на верхи. Наші верхи — це успішні завершування конкретних завдань. Це правдиве пластування, це той стан, коли панує гармонія в душі, це наближення до найвищого верха, до пластового ідеалу служби Богові й Батьківщині. Це буде здійснювання гасла "ЗАХОЧЕШ — ЗДОБУДЕШ!"

Пластовий Закон мусить увійти, так сказати б у кров і кість пластуна сеніора, і Пластун сеніор мусить так звикнути виконувати правила цього закону, що в ніякому випадку, ні в якій життєвій ситуації і в найтяжчих життєвих умовах, йому ніхто не зможе зробити закиду про поведінку, негідну джентельмена. Від пластуна юнака вимагають лицарськості, від пластуна сеніора — джентельменства... Тяжко сказати, щоб існувало розуміння джентельменства з того, хто, дійшовши до зрілого віку, уважає себе звільненим від дотримання вимог Пластового Закону.

Хто каже, що він уже надто старий, щоб учитися, тому вже крайня пора починати вчитися. Він, виходить, досі замало з науки користав, коли не міг збагнути, що перестати вчитися, перестати набувати знання і досвід є для людини однозначне з передчасним занепадом, виявленням і навіть замертвом.

Пластун сеніор повинен бути добрим виховником на основі власного самовиховного досвіду. Такий пластун сеніор не перестане цікавитися Пластом, як організаційною формою і середовищем для самовиховання. Він зуміє стати корисним у Пласті, живим прикладом того, що визначає "самовиховання".

З думок Дрота

Я. Зоряна

“ТВОЇМ ПРОМІННЯМ ВСТЕЛИ НАМ ШЛЯХ”

*(Думки з приводу посвячення пластової домівки в
Міннеаполісі, Мінн.)*

Тільки з волі Всевишнього, осіяні промінням любови, відданости й витривалости, маленька горстка пластового люду, після тридцяти літ “скитання”, придбала власну домівку.

Це “чудо Боже”, що надхнуло двох сестер колишніх пластунок, відтак членок Пластприяту, а саме покійну вже тепер Галю Кондрат та Тосю Данилович, що ввесь скромний дорібок свого життя, хатину, віддали пластунам у заміну за опіку над ними в останніх роках їхнього самотнього життя. Вони, хоч не мали власних дітей, розуміли, що без молоді, — зокрема ідейної, — немає майбутнього для народу!

Ми глибоко вдячні Божому Провидінню, що було нам “зорею в ночі тривоги” — допомогло подолати труднощі, провадило нас стежками правди, та просвічувало наш розум тоді, коли нам бракувало часто доброзичливости, коли людська зависть клала “колоди під ноги”... Ми відчували Божу поміч на кожному кроці, й за це безмежно “розквітла радість у наших серцях.”

У половині червня м.р. на порозі, скромної, але власної вже домівки — привітали хлібом й сіллю о. д-ра митрата С. Кнапа, пластуни сеньйори: д-р Нестор Давидович і д-р Юліян Павлишин, які заявили вірність Церкві і народові. Писар, пл. сен. Славомир Луців, прочитав наказ і програму дня, якою проводив бунчужний свята, пл. сен. Юрій Луцик. Відспівано пластове “Отче наш”, “Цвіт України” — пласт. гимн та многоліття. Після традиційного посвячення о. д-р Кнап згадав коротко про заслуги Пласту ще на рідних землях. Пл. сен. Катря Гуцал, теплим словом змалювала радість і висловила вдячність за ласку, яку “Джерело Світла” зіслало нашій станиці... Вона рівнож склала “на лицарську честь і на предківську славу” — Пластовий обіт. До ступеня пл. сен. довір'я підвищено д-ра Нестора Давидовича. Були ще переходи з

новатцва — в юнацькі гуртки. Прапороносцями Свята були: ст. пл. Ігор Човган і ст. пл. Маркіян Гуцал.

Станичний — пл. сен. проф. Богдан Крамарчук — подякував усім за участь, а пл. сен. д-р Юліян Павлишин, який був душею цієї імпрези, підкреслив, що колись Пласт був потрібний, а зараз необхідно-конечний для збереження здорової душею і тілом молоді.

Голова Пластприяту Ольга Гамота разом з Іриною Плювак, угощали всіх присутніх перекусом та чаєм.

Цією дорогою Пластова Станиця в Міннеаполісі, висловлює вдячність перш за все Божому Провидінню, ... і тим особам, що були його інструментом в початках “доброго діла”, як пані А. Мінкович, І. Плювак, Т. Туганець та всім з Пластприяту, що добровільно допомагали в осягненні власної хати.

Нехай Джерело Світла нагородить всіх Своїм ясним промінням!

Нехай просвічує й надалі шлях, тим пластунам-сеніорам, що не заламалися під важким тягарем, але з честю виконали пластовий обов'язок і його завершили. Ними є: д-р Юліян Павлишин з дружиною Славою, Катря Гуцал з родиною, д-р Нестор Давидович і станичний, проф. Богдан Крамарчук. Їм усім належить голосне пластове СКОБ!

**Пласт — Організація Української Молоді
Станиця в Торонті**

З В І Т

Із праці Уладу Старшого Юнацтва за 1985 рік

Новий Улад Старшого Юнацтва створено формально, на експериментальній базі під час збірки в “Тижні Пласту”, в листопаді 1984 року. До Уладу належать гуртки пластунів і пластунок, які закінчили II-гу пластову пробу й 17 років життя. Члени Уладу носять темносині хустки.

І. Організація

У грудні 1985 р. Улад складався з 5 гуртків, які творили один курінь. гурток “Конвалія” — 6 членів, впорядниця — ст. пл. Віра Дубик (вересень 1985), гурток “Незабудьки” — 8 членок, впорядниця — пл. сен. Христя Ключовська, гурток “Ягуари” — 10 членів, впорядник — ст. пл. Андрій Щука, гурток “Чорний Яструб” — 12 членів, впорядник — ст. пл. Борис Вжесневський, гурток “Ялиця” — 11 членів, впорядниця — пл. сен. Леся Гвоздулич.

Курінний Провід: Курінний — пл. розв. Данило Даревич, суддя — пл. розв. Оксана Боровик, писар — пл. розв. Мирон Джулинський, скарбник — пл. розв. Роман Маслей, господар — пл. розв. Гануся Левицька.

Зв'язковий — пл. сен. Юрій Даревич, заступниця зв'язкового — пл. сен. Оксана Закидальська.

II. Праця

Праця Уладу відбувалася за підготовки й складання приписаної III-ої пластової проби (індекс залучений). Згідно з вимогами проби, такі заняття відбувалися в 1985 році:

1) Курінні сходи: Члени Уладу зобов'язані брати участь у курінних заняттях, які відбуваються раз на місяць. У звітному часі відбулися такі курінні заняття:

- 30.I.1985 — Курінні сходи (пояснення проєктів)
- 6.3.1985 — Курінна рада (вибір курінного проводу)
- 17.4.1985 — Крайові табори (виїзд і підготовка)
- 1.6.1985 — Курінний випродаж уживаних речей (заробіток на таборовий виїзд)
- 16.6.1985 — Прогулянка на роверах
- 18.9.1985 — Курінні сходи (дискусія — Новий Улад після одного року)
- 28.9.1985 — Ідеологічний семінар (2-денний семінар на Пластовій Січі, програма долучена).
- 24.II.1985 — Курінна прогулянка
- 11.12.1985 — Курінні сходи (Василь Стус)

Сходи Ради Гурткових і Курінного Проводу відбуваються раз в місяць.

2. Гурткові сходи — за гурткові заняття й перевірку пунктів до проби відповідають вояки. Гуртки повинні відбувати свої сходи раз в місяць.

3. Інші заняття.

Улад брав участь у всіх збірках Станиці, в її заняттях впродовж цілого року. Коляда, День Солідарності, Свято Державності, Свято Юрія, Свято Весни, Тиждень Пласту.

4. Літні табори.

Члени Уладу були у Крайовому таборі скобів і віриць у Селястих горах 27.VII.1985. Було в таборі з 47 членів тільки 15.

5. Проєкти.

Система проєктів це новий спосіб переведення пластової праці і складання проби. Ціль проєктів — це уведення пластуна в суспільну працю, як також виконання доцільної роботи. Під час року були зорганізовані такі проєкти: а) Школи — справа Уведення курсу про Голод в Україні в програми навчання державних шкіл. б) Людські права — ознайомлення з матеріалом і допоміжна праця в бюрі СКВУ. в) Вибори — участь в провінційних або локальних виборах. г) Адоптовання дисидента — праця з Інтернаціональною Амнестією. ґ) Підготовка пластової імпрези — Андріївський вечір. д) Комісія Дешен — збирання підписів, висилка листів, збирання грошей.

6. Виховна праця — Декотрі члени Куреня займаються виховною працею. Проводять новацькі рої: Мотря Онишук, Арета Комарницька, Ляріса Держко, Роман Даревич, Данило Даревич, Роман Маслей, Мірко Джулинський. Були брачками/сестричками у новацьких таборах: Ляріса Держко, Павло Кушніренко. Відбули новацький виїзд: Мотря Онишук, Арета Комарницька,

Христя Гуцуляк, Данило Даревич, Мірко Джулинський, Павло Кушніренко, Орест Полух.

III. Завваги

1. Крім згаданих вояків за працю в Уладі відповідали: пл. сен. Христя Ковальська — за зорганізування і перевірку проєктів, пл. сен. Таня Джулинська — за програму ідеологічного семінара.

2. Найбільші труднощі у переведенні програми творять брак загального зацікавлення і незадовільна присутність на заняттях. тільки певна частина Куреня приходить на більшість занять, виявляє зацікавлення програмою.

3. Система проєктів виказується дуже доброю для старшого юнацтва, праця, зміст, уводить молодь у суспільство, дає можливість різноманітності виконання праці.

4. Дуже успішний був ідеологічний семінар, який задовольнив організаторів виховників і учасників. Така форма занять (на довгий час — 1-2 дні), яка дає можливість "увійти" в атмосферу, повинна бути більше використана.

5. Створення мішаного гурту (хлопців і дівчат) однолітків і більш змістовна програма, переведена в іншій формі як I і II проби, виявилася успішною. Скоб!

пл. сен. Юрій Даревич — зв'язковий

пл. сен. Оксана Закидальська — заст. зв'язкового

РІШЕННЯ ПЛЕНУМУ ГПБ ЩОДО УЛАДУ СТАРШОГО ЮНАЦТВА,

діючого на експериментальній базі

Після звіту й дискусії над ним, Пленум ГПБ на своїх 4-их сходах, що відбулися 30 листопада 1985 року в Торонті, вирішив:

Не приймати нових членів до експериментальної групи, але ті, що в ній вже є, мають продовжувати свою працю, згідно з запроєктованою програмою. Крім того, рішення не поширювати експерименту на інші осередки, беручи до уваги те, що такий улад міг би діяти тільки у таких осередках, які мають по кілька юнацьких куренів.

Виховники й члени ГПБ познайомляться з проєктом, проаналізують діяльність, щоб прийти на другі сходи Пленуму підготованими, бо ми ж таки маємо проблеми з старшим юнацтвом, а щоб його активізувати й втримати в Пласті, здобутий досвід нам певне придасться. Зібравши всі дані ГПБ подасть свою опінію і внесок — спочатку на терені Скобиного Круга, а далі й на Черговому КУПО.

Президія ГПБ

Найкращими реформаторами у світі є ті, що почали реформувати самі себе.

З думок Дрота

ВІДБУЛАСЯ ВІДПРАВА

СЕНІОРСЬКИХ КУРЕНІВ І КРАЙОВИХ БУЛАВ УПС

Нью-Йорк, Н. Й. (Р.Б.) — Тут в приміщенні Пластової домівки відбулася 8-го червня м.р. цілоденна відправа сеніорських куренів і крайових булав Уладу Пластового Сеніорату, у якій взяли участь представники куренів і булав.

Відправу відкрив о год. 10:15 вранці головний булавний УПС пл. сен. Василь Мочула, привітав присутніх, між ними голову ГПБ пл. сен. В. Янішевського, голову ГПР пл. сен. В. Яворського, пл. сен. А. Фіголя з Німеччини, пл. сен. Я. Гладкого, голову КПС в ЗСА пл. сен. Е. Гойдиш і голову КПР пл. сен. І. Сохана та запропонував програму, яку прийнято без змін. Окремо головний булавний привітав ще редактора "Слова" пл. сен. Романа Барановського із його 80-літтям і передав йому його карикатуру.

Після відчитання протоколу з попередньої відправи голова ГПБ пл. сен. В. Янішевський виголосив слово на тему "Сучасні питання Пласту і завдання на майбутнє". Доповідач вказав на деякі недоліки в громаді, зокрема в Пласті, на байдужість, занепад діяльності, та про вплив Пласту на нашу громаду в діаспорі. Для покращання цього стану доповідач радив присвятити більше уваги праці з молоддю, виховним завданням, важливості звертати увагу на традиції тощо.

Голова ГПБ пропонує ряд гасел праці, які мають обов'язувати в наступних роках, саме: на 1986 рік — "За прадідну славу", 1987 рік — "За батьківську землю" і в 1988 році — "За віру Христову".

Він також перестеріг перед солом'яним вогнем і вказав на потребу муравлиної праці в нашій організації.

Пл. сен. А. Фіголь виголосив доповідь на тему "Допомога пластунів у закінченні Енциклопедії Українознавства". Доповідач вказав на підготовку до 3-го Пластового Конгресу, перша сесія якого вже відбулася минулого року в ЗСА, який має дати візію майбутнього Пласту, порушив питання мови і унапрявлення на роки. Сеніорат на протязі 40 років вніс вклад у культурно-наукове життя своєю діяльністю і участю у праці при виданні монументальної ЕУ. Цю справу і ідею треба капіталізувати далі, бо це приклад, як має виглядати праця в громаді. Тепер є зворотний момент з ЕУ і треба подбати про створення мільйонного фонду для продовження діяльності ЕУ. Енциклопедія Українознавства — це не ефемеридна справа, але вічна, бо це продовження української діаспори. Пласт повинен бути в авангарді цього діла і його реалізації.

На тему "Роля сеніорату в громадському житті" і 1000-ліття Хрещення Руси-України" заплановано цикл доповідей у майбутньому.

Після доповідей звітували представники куренів і крайових булав УПС, і прочитано надіслані звіти.

Звітував також редактор "Слова" пл. сен. Роман Барановський, який досі зрештовував 29 чисел цього постійного журналу пластового сеніорату. За 1985 рік вийшло вже два числа, а постійно появляються чотири числа річно.

Присутні висловлювалися також на тему "Пластового Шляху" та прийняли внесок пл. сен. О. Кузьмович, щоб в майбутньому редактор "Пластового Шляху" був присутній на таких нарадах.

Пл. сен. Ярослав Рак звітував як

голова Підкомісії УПС III-го Пластового Конгресу, і ствердив, що до цієї справи немає зацікавлення людей. Пл. сен. В. Мочула повідомляє, що ГБ УПС одержала листа від голови Секретаріату СКВУ пл. сен. П.

Саварина з проханням і в очікуванні підтримки УПС Секретаріатові СКВУ. Черговий з'їзд УПС рішено відбутися в квітні 1986 року.

За "Свободою" з 20.8.1985

ПОВІДОМЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ ПРО ЮВІЛЕЙНУ МІЖКРАЙОВУ ПЛАСТОВУ ЗУСТРІЧ — 1987

1. Гасло Зустрічі: "ЮМПЗ-87 шлях до одности Пласту в змагу:

"За ПРАДІДНУ СЛАВУ!"
"За Батьківську ЗЕМЛЮ!"
"За ВІРУ ХРИСТОВУ!"

2. Організатор: КП Старшина Канади

3. Час Зустрічі: 8-23 серпня 1987 р.

4. Місце: Східня Канада

а) Табори — в околицях: Монреаль—Оттава—Торонто

б) Зустріч — "Пластова Січ" — оселя Пластової Станиці — Торонто

5. Склад Організаційної Комісії (неповний)

Голова — пл.: сен. Орест Джулинський

Секретарі: пл. сен. Галина Юник

пл. сен. Марта Вашук

Організаційний референт: пл. сен. Роман Вжесневський

Організаційний референт для ЗСА: пл. сен. Христина Ковч

Референти програми і виховного персоналу:

пл. сен. Таня Джулинська

пл. сен. Таня Онищук

Референт господарки і фінансів: пл. сен. Микола Юник

Референт підготовки терену Зустрічі: пл. сен. Борис Гуль

Референт інформації: пл. сен. Богдан Пендзей

6. Програма: а) Табори УПЮ за пл. ступенями й віком, час 8-18 серпня

а) прихильники/ці

б) учасники/ці

в) розвідувачі/ки

г) скоби/вірлиці

1. ЮМПЗ — "Пластова Січ" (час 18-23 серпня)

2. Зовнішні виступи в Оттаві й у Торонті

Заввага до 1. і 2. — участь беруть усі пластові улади.

7. Дальші інформації про ЮМПЗ-87 подаватиме своєчасно О. К. ЮМПЗ-87.

ПЛАСТОВИЙ СЕНІОРСЬКИЙ КОДЕКС

(Основні принципи)

Схвалені 7-ою Великою Радою УПС 10 жовтня 1971

10 жовтня 1971 року

1. Принцип характеру пластуна сеніора:

Пластун сеніор живе згідно зі засадами, охопленими Трьома Головними Обов'язками Пластуна та Пластовим Законом. Він їх засвоював собі під час попереднього пластування у щоденному житті у відповідності до віку.

2. Принцип самовиховання:

Пластун сеніор постійно працює над собою, щоб якнайглибше розвинути свою особовість, стати повноцінною людиною і цим способом принести більшу користь своїй родині, Пластові та українському народові.

3. Принцип родини.

Родина пластуна сеніора виростає з психологічної ідентичності подружньої пари й побудована на моральних основах Христової науки та культурних вартостях українського народу. Вона, ідеологічна одиниця, нерозривна частина української суспільності. Пластун сеніор плекає суцільність, ідентичність та стабільність родини, як також подружню вірність, однозгідність щодо виховних метод, добрий приклад і взаємопорозуміння, які є необхідними факторами у формуванні здорової емоційної атмосфери, так важливої для усунення та розвитку ідентичності дитини.

4. Принцип доброго прикладу.

Пластун сеніор живе і діє так, щоб його релігійно-моральне, патріотичне і гуманне життя було завжди добрим прикладом дітям і молоді.

5. Принцип праці в суспільстві.

Пластун сеніор завжди старається працювати творчо, корисно й конструктивно для українського народу, громади в діаспорі й взагалі для людства. Працю для Пласту вважає за одне з найважливіших завдань у своїй праці. У своїй діяльності він старається увести в українське й загальнолюдське суспільство, набуті в Пласті засади чесної гри й толерантності.

6. Принцип провідництва

Пластун сеніор ніколи не задовольняється пересічністю, а старається завжди бути найкращим у своїй обраній професії та усіх ділянках своєї діяльності. Спонукує інших до творчості й дії у своєму довкіллі для добра українського й не українського суспільства.

Нічого не облегує і не відсвіжує ума так, як резолюція (постанова).

Бернард Шов

“Опанувало мене якесь чуття невідоме (“прийдіть до Мене всі трудом зморені та перетяжені, і я упокою вас”). Перед благовістом до Утрені згадав я слова розп'ятого за нас і неначе ожив. Пішов до Утрені й молився так радісно, так чисто, як може ніколи досі. Я тепер говію й сьогодні причащався Св. Тайн. Хотів би, щоб усе життя моє було таке чисте і прекрасне, як цей день”.

(Тарас Шевченко:

Уривок з листа до княгині Варвари Репніної від 28 лютого, 1848).

Пластові Вісті

ПЛАСТОВІ ВІСТІ

неперіодичний вісник

ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ УПРАВИ

Рік 37	Торонто	30 червня 1986	Ч.: 1/86/49
--------	---------	----------------	-------------

У цьому числі "Пластових Вістей":

Черга 1/86 Об'ява Головної Пластової Ради про зміну на пості Голови ГПР.

Черга 2/86 Об'ява ГПРади про адресу для листування з ГПРадою.

Черга 3/86 Об'ява Головної Пластової Ради про поновний вибір пл. сен. Юрія Старосольського Начальним Пластуном

Черга 4/86 Об'ява про святкування 75-річчя Пласту — зустрічами у Австралії й у Канаді.

Черга 5/86. Об'ява ГПБ про Ювілейну Міжкрайову Пластову Зустріч у Австралії 23 грудня 1986 до 3 січня 1987 р. на оселі "Бескид" біля Аделейди.

Черга 6/86. Об'ява ГПБ про Ювілейну Міжкрайову Зустріч у Канаді 19 до 25 серпня 1987 р. на Оселі "Пластова Січ" біля Торонта.

Черга 7/86. Об'ява ГПБ про відбуття Другої Сесії Пластового Конгресу Третього 28 до 30 листопада 1986 у приміщенні Сестер Службниць у Анкестер біля Гамілтону.

Черга 1/86 Об'ява Головної Пластової Ради з 7 травня 1986 про відхід пл. сен. Віктора Яворського — Голови Головної Пластової Ради — на Вічну Ватру. Згідно зі Статутом КУПО обов'язки Голови перебрав пл. сен. Петро Содоль — заступник, а до складу Президії ГПР увійшла пл. сен. Ірина Куровицька.

Черга 2/86 Об'ява Головної Пластової Ради про адресу для листування з ГПРадою:

Holowna Plastowa Rada
c/o Maj. Petro R. Sodol
218-09 38 Ave.
BAYSIDE, N. Y. 11361
U. S. A.

Черга 3/86 Об'ява Головної Пластової Ради про поновний вибір пл. сен. Юрія Старосольського Начальним Пластуном

О Б' Я В А

Оцим подаємо до відома усім пластункам і пластунам у світі та українському громадянству, що згідно з Грамотою про Начального Пластуна, схваленою 5-им Збором Конференції Українських Пластових Організацій у 1970 р. та Правильником вибору Начального Пластуна — на внесення Комісії для вибору Начального Пластуна — Головна Пластова Рада постановила дня 18 червня 1986 проголосити в третє Начальним Пластуном на чергову семирічну каденцію

пл. сен. кер. ЮРІЯ СТАРОСОЛЬСЬКОГО, ЛЧ.

Урочисте введення в уряд новообраного Начального Пластуна відбудеться під час Дня Пластуна — Пластунки 19 липня 1986 р. на Пластовій Оселі "Вовча Тропа" в ЗСА в присутності пластової молоді.

С К О Б І

Комісія для Вибору Начального Пластуна:	Президія Головної Пластової Ради
пл. сен. Михайло Мочула, голова	пл. сен. Петро Содоль, голова
пл. сен. Михайло Белендюк	пл. сен. Юрій Ференцевич
пл. сен. Оксана Бачинська	пл. сен. Тарас Дурбак
пл. сен. Богдан Кузишин	пл. сен. Ярослав Падох
пл. сен. Денис Беднарський	пл. сен. Слава Рубель
пл. сен. Володимир Гнатківський	пл. сен. Іванна Ганкевич
сл. пл. Ксеня Зелик	пл. сен. Ірина Куровицька

Черга 4/86: Об'ява про святкування 75-річчя Пласту — зустрічами у Австралії й у Канаді.

Черга 5/86 Об'ява ГПБулави про Ювілейну Зустріч ЮМПЗ-1986-7 в Австралії. Організатором її є КПСтаршина, під проводом її голови пл. сен. Олега Голубовича. Зустріч відбудеться на Оселі "Бескид", Підвенна Австралія від 23. XII. 1986 до 3. I. 1987. В цьому часі відбудеться також 2 і 3 січня 1987 року 18-ий КПЗ'їзд Австралії.

Черга 6/86 Об'ява ГП Булави про ЮМПЗ-1987, яка відбудеться в рамках святкувань Ювілею 75-річчя Українського Пласту на Оселі "Пластова Січ" П. Станиці Торонто. Зустріч організує, з доручення КПС Канади, яка покликала до підготовки й проведення Організаційну Комісію під проводом пл. сен. Ореста Джулинського.

ПОВІДОМЛЕННЯ ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ БУЛАВИ ПРО ЮВІЛЕЙНУ МІЖКРАЙОВУ ПЛАСТОВУ ЗУСТРІЧ (ЮМПЗ) — 1987

1. В рамках святкувань Ювілею 75-річчя Українського ПЛАСТУ

ВІДБУДЕТЬСЯ ЮМПЗ ЗУСТРІЧ на теренах Канади

2. Зустріч, з доручення ГПБулави, організує **Крайова Пластова Старшина Канади**, яка покликала для підготовки й проведення її **Організаційну Комісію під проводом пл. сен. ОРЕСТА ДЖУЛИНСЬКОГО.**

3. **КПС Канади та її Організаційна Комісія уповноважені звертатися безпосередньо до пластових проводів у справах, зв'язаних із підготовкою і переведенням Зустрічі.**

4. Подаємо повідомлення Організаційної Комісії про ЮМПЗ-1987 та просимо подбати про те, щоб загал членства Пласту з ним познайомився.

Черга 7/86. Об'ява ГПБ про відбуття Другої Сесії Пластового Конгресу Третього 28 до 30 листопада 1986 у приміщенні Сестер Службниць у Анкестер біля Гамілтону.

КИЇВ — Город, якому Андрій Первозванний славу прорік

КИЇВ — місто застиглої давнини — величних храмів
і Золотих Воріт

КИЇВ — скарб віків

КИЇВ — місто скарбів культури

КИЇВ — город Володимира з хрестом

КИЇВ — місто, що його Україна кров'ю охристила, щоб нею
гриміти, сяяти і цвісти у віках

КИЇВ — місто краси, яку ніщо не сокрушить

КИЇВ — місто, в якому свята Софія, ясна й незрушима росте
легендою в блакить (Юрій Клен)

КИЇВ — місто, де вічним сявом, прозора і легка, горить Софії
мозаїка Золототканна (Микола Бажан)

КИЇВ — тайна тисячоліття, що в Софії стрункій ще ясніше, ще вище
вираста, як молитва, у блакить (Євген Маланюк)

КИЇВ — символ християнства

КИЇВ — свідок славної минувшини України

КИЇВ — осередок величних пам'яток українського мистецтва

КИЇВ — стольний город могутніх і мудрих володарів